

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

13 FEBRUARI 2001

Wetsvoorstel betreffende de euthanasie

AMENDEMENTEN

Nr. 486 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

In dit artikel het woord «evaluatiecommissie» vervangen door de woorden «controle- en evaluatiecommissie».

Verantwoording

Dit amendement van de indieners van het voorstel komt in de plaats van artikel 5 uit het oorspronkelijke wetsvoorstel dat bepaalt dat de arts die euthanasie toepast, daarvan rechtstreeks ook bij de procureur des Konings aangifte moet doen. In tegenstelling tot de evaluatiecommissie opgericht bij wet van 13 augustus 1990 in het kader van de wet op de zwangerschapsafbreking, doet de voorgestelde commissie meer dan louter evalueren. Om verwoording tusschen deze beide organen te voorkomen en om duidelijkheid te scheppen over de doelstellingen, is het beter hier te spreken over een «controle- en evaluatiecommissie».

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-244 - 2000/2001:

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Mahoux, mevrouw Leduc, de heer Monfils en de dames Vanlerberghe, Nagy en De Roeck.

Nrs. 2 tot 17: Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

13 FÉVRIER 2001

Proposition de loi relative à l'euthanasie

AMENDEMENTS

N° 486 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

À l'article 5 proposé, insérer, entre le mot «commissions» et les mots «d'évaluation», les mots «de contrôle et».

Justification

La commission proposée par les auteurs de la proposition vise à remplacer le texte de l'article 5 de leur proposition initiale qui prévoyait la transmission de la déclaration du médecin ayant pratiqué une euthanasie directement au procureur du Roi. La commission proposée va au delà d'une simple évaluation comme c'est le cas pour la commission d'évaluation instituée par la loi du 13 août 1990 dans le cadre de la législation relative à l'avortement. Afin de ne pas créer la confusion entre ces deux institutions et de faire la clarté quant aux objectifs poursuivis, il y a lieu de parler de commission de contrôle et d'évaluation.

Voir:

Documents du Sénat:

2-244 - 2000/2001:

N° 1: Proposition de loi de M. Mahoux, Mme Leduc, M. Monfils et Mmes Vanlerberghe, Nagy et De Roeck.

N°s 2 à 17: Amendements.

Nr. 487 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 1 van het voorgestelde artikel, de woorden «federale evaluatiecommissie» vervangen door de woorden «federale controle- en evaluatiecommissie».

Verantwoording

Zie verantwoording van amendement nr. 486 betreffende het voorgestelde artikel 5.

Nr. 488 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2 van het voorgestelde artikel, het eerste lid vervangen als volgt:

« § 2. De commissie bestaat uit zestien leden, van wie zes artsen die het bewijs kunnen leveren dat zij gedurende ten minste tien jaar praktiseren, zes juristen die kunnen bewijzen dat zij gedurende ten minste tien jaar bij de balie of aan een universiteit hebben gewerkt, en vier ethici die kunnen bewijzen dat zij gedurende ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest in een ethisch comité. »

Verantwoording

De hier voorgestelde tekst is ingegeven door de samenstelling van de regionale commissies in Nederland die zijn ingesteld voor de toetsing van de bepalingen over de levensbeëindiging op verzoek en de hulp bij zelfdoding. De tekst zoals voorgesteld door de indieners van het wetsvoorstel, is geënt op het model van de evaluatiecommissie die is ingesteld door de wet van 13 augustus 1990 die evenwel niet hetzelfde doel had. Het is dus raadzaam het profiel van de personen die zitting moeten nemen in deze nieuwe commissie, beter te omschrijven.

Nr. 489 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het derde lid van § 2 van het voorgestelde artikel, de woorden «die kan worden verlengd» vervangen door de woorden «die eenmaal kan worden verlengd».

Verantwoording

Het lijkt normaler te bepalen dat dit soort van termijn slechts een enkele maal kan worden verlengd.

N° 487 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 1er de l'article 5bis proposé, ajouter après le mot « fédérale », les mots « de contrôle et ».

Justification

Voir justification de l'amendement n° 486 relatif à l'article 5 proposé.

N° 488 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2 de l'article 5bis proposé, remplacer le premier alinéa par le texte suivant :

« § 2. La commission se compose de seize membres dont six médecins justifiant d'une pratique d'au moins dix ans, six juristes justifiant d'une pratique d'au moins dix ans au barreau ou dans une université et de quatre éthiciens justifiant d'une pratique d'au moins cinq ans dans un comité d'éthique. »

Justification

Le texte ici proposé se rapproche de la composition des commissions régionales instituées aux Pays-Bas en vue de contrôler les dispositions relatives à l'interruption de vie et l'assistance au suicide dans ce pays. Le texte tel que proposé par les auteurs de la proposition de loi est calqué sur le modèle de la commission d'évaluation instituée par la loi du 13 août 1990 dont le but visé n'était pas le même. Il y a donc lieu de préciser mieux les profils des personnes appelées à siéger dans cette nouvelle commission.

N° 489 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article 5bis proposé, insérer, après les mots « un terme renouvelable », les mots « une seule fois ».

Justification

Il paraît plus normal de prévoir que ce type de mandat ne puisse être renouvelé qu'une seule fois.

Nathalie de T' SERCLAES.

Nr. 490 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subamendement op amendement nr. 445 van mevrouw Nyssens)

Art. 5bis

Het laatste lid van het voorgestelde artikel vervangen als volgt :

« Vier leden zijn prominenten gekozen uit een lijst met driemaal vier namen voorgedragen door de representatieve beroepsverenigingen en -organisaties van de verpleegkundigen. »

Verantwoording

Deze correctere benaming stemt overeen met die welke gebruikt wordt voor de benoeming van de leden die de verpleegkundigen vertegenwoordigen in de Nationale Raad voor verpleegkunde (artikel 21*duodecies* van het koninklijk besluit nr. 78 op de geneeskunst).

Nr. 491 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Dit artikel aanvullen met het volgend lid :

« De arts die de euthanasie heeft toegepast, zendt dit document binnen drie dagen na de euthanasie over aan de evaluatiecommissie bedoeld in artikel 5bis. »

Verantwoording

De wet van 13 augustus 1990 houdende oprichting van een commissie voor de evaluatie van de wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking bepaalt eveneens een termijn waarbinnen de arts het document moet doorzenden aan de evaluatiecommissie (dit is binnen vier maanden volgend op de zwangerschapsafbreking). Gelet op de controletaak waarmee de commissie krachtens artikel 4*quater* uitdrukkelijk belast is, die inhoudt dat het dossier eventueel overgezonden wordt aan de procureur des Konings, is het belangrijk dat de gegevens door de arts zo snel mogelijk overgezonden worden aan de commissie.

Nr. 492 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5*quater*-1 (nieuw)**Een artikel 5*quater*-1 (nieuw) invoegen, luidende :**

« Art. 5*quater*-1. — De commissie stelt een document op dat door de verzorgingsinstellingen als jaarlijks verslag moet worden ingevuld en haar moet

N° 490 DE MME NYSSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 445 de Mme Nyssens)

Art. 5bis

Remplacer le dernier alinéa proposé par ce qui suit :

« Quatre membres sont des personnalités choisies sur une liste comprenant trois fois quatre noms présentés par les associations et organisations professionnelles représentatives des praticiens de l'art infirmier. »

Justification

Cette dénomination plus correcte correspond à celle utilisée pour la nomination des membres représentant les praticiens de l'art infirmier au Conseil national de l'art infirmier (article 21*duodecies* de l'arrêté royal n° 78 de l'art de guérir).

N° 491 DE MME NYSSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Compléter l'article 5ter proposé par un alinéa rédigé comme suit :

« Le médecin qui a pratiqué l'euthanasie transmet ce document à la commission d'évaluation visée à l'article 5bis, dans les trois jours de l'euthanasie. »

Justification

La loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation de la loi du 3 avril 1990 relative à l'interruption de grossesse fixe également un délai maximal dans lequel le médecin doit communiquer le document à la commission d'évaluation (à savoir dans les quatre mois de l'interruption de grossesse). Vu la mission de contrôle qui a été confiée explicitement à la commission en vertu de l'article 5*quater*, qui implique un éventuel renvoi du dossier devant le procureur du Roi, il importe que les données soient communiquées le plus rapidement possible par le médecin à la commission.

N° 492 DE MME NYSSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5*quater*-1 (nouveau)**Insérer un article 5*quater*-1 (nouveau) rédigé comme suit :**

« Art. 5*quater*-1. — La Commission établit un document qui devra être complété à titre de rapport annuel par les établissements de soins et lui être trans-

worden bezorgd op uiterlijk 30 april van het jaar dat volgt op het jaar waarop de informatie betrekking heeft.

Dit rapport vermeldt:

- *het aantal euthanasieverzoeken in de instelling;*
- *het aantal keren dat euthanasie werd uitgevoerd door de artsen die aan de instelling verbonden zijn.»*

Verantwoording

De wet van 13 augustus 1990 houdende oprichting van een commissie voor de evaluatie van de wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking voorziet in een gelijkaardig rapport.

We vinden het belangrijk te weten hoe vaak een euthanasieverzoek wordt gevolgd door de toepassing van euthanasie.

Nr. 493 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5quinquies

De letter a) van het voorgestelde artikel aanvullen met de woorden « alsmede uit het in artikel 5quater-1 bedoelde verslag ».

Verantwoording

Het tweede deel van het registratiedocument geeft alleen informatie over het aantal effectief uitgevoerde euthanasiegevallen. Het zou nochtans nuttig zijn het aantal euthanasieverzoeken te vergelijken met het aantal effectief uitgevoerde euthanasiegevallen.

Nr. 494 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5quinquies

In letter c) van het eerste lid van het voorgestelde artikel, de woorden « inzake de uitvoering van deze wet » **vervangen door de woorden** « die ertoe kunnen bijdragen het aantal euthanasiegevallen te vermindere*n en de begeleiding te verbeteren van personen die zich in de laatste levensfase bevinden of die lijden aan een ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening* ».

Verantwoording

In navolging van de wet van 13 augustus 1990 houdende oprichting van een commissie voor de evaluatie van de wet van

mis au plus tard le 30 avril de l'année suivant celle sur laquelle porte l'information.

Ce rapport mentionne :

- *le nombre d'euthanasies demandées au sein de l'établissement;*
- *le nombre d'euthanasies pratiquées par les médecins attachés à l'établissement.»*

Justification

Un rapport similaire est prévu dans la loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation de la loi du 3 avril 1990 relative à l'interruption de grossesse.

Il nous semble important de connaître le nombre d'euthanasies pratiquées par rapport aux demandes qui ont été formulées.

N° 493 DE MME NYSSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5quinquies

À l'alinéa 1er de l'article 5quinquies proposé, compléter le a) par les mots « ainsi que dans le rapport visé à l'article 5quater-1 ».

Justification

Le deuxième volet du document d'enregistrement ne peut nous fournir des informations que sur les euthanasies effectivement pratiquées. Il serait toutefois utile de pouvoir comparer le nombre d'euthanasies demandées par rapport au nombre d'euthanasies effectivement pratiquées.

N° 494 DE MME NYSSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5quinquies

À l'alinéa 1er de l'article 5quinquies proposé, sous c), remplacer les mots « concernant l'exécution de la présente loi » **par les mots** « susceptibles de contribuer à réduire le nombre d'euthanasies et à améliorer l'accompagnement des personnes en fin de vie ou souffrant d'affection accidentelle ou pathologique grave et incurable ».

Justification

À l'instar de ce qui est prévu dans la loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation de la loi du 3 avril 1990 rela-

3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking, bevestigt dit amendement de essentiële rol van de medische en psychische begeleiding van de terminale patiënt of de patiënt die lijdt aan een ongeneeslijke aandoening. Deze begeleiding is van kapitaal belang voor het voorkomen van euthanasieverzoeken, die er altijd op wijzen dat de patiënt alle hoop heeft opgegeven.

Bij deze uiterst kwetsbare personen is het essentieel dat de artsen en de verplegers een verplichting tot medische en psychische bijstand wordt opgelegd. Wij mogen er niet door een te lakse wetgeving toe bijdragen dat deze mensen, die juist het meest behoefte hebben aan steun van degenen die voor hen zorgen, als het ware uit een therapeutisch oogpunt worden opgegeven.

Euthanasie moet een subsidiaire oplossing blijven. De voorkeur moet steeds gaan naar alternatieven die minder schadelijk zijn voor de patiënt.

Nr. 495 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5septies-1 (nieuw)

Een nieuw artikel 5septies-1 (nieuw) invoegen, luidende:

« Art. 5septies-1. — Hij die, hetzij uit nalatigheid, hetzij moedwillig en nadat hij daartoe werd aangevaard, nalaat het in artikel 5ter bedoelde registratiedocument of het in artikel 5quater-1 bedoelde jaarverslag binnen de vastgestelde termijn aan de evaluatiecommissie te bezorgen, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot één maand of met geldboete van vijftig tot vijfduizend frank.

Hoofdstuk VII van het eerste boek en artikel 85 van het Strafwetboek zijn van overeenkomstige toepassing op de in dit artikel bedoelde misdrijven.

Verantwoording

Naar het voorbeeld van wat bepaald is in de wet van 13 augustus 1990 houdende oprichting van een commissie voor de evaluatie van de wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking, voorziet dit amendement in straffen indien de arts nalaat het registratiedocument in te vullen of indien de verzorgingsinstelling het in artikel 5quater-1 (nieuw) bedoelde jaarverslag niet aan de evaluatiecommissie bezorgt.

Het is noodzakelijk dat een verplichting via strafbepalingen afdwingbaar gemaakt wordt, zoniet dreigt zij tevergeefs te zijn ingevoerd.

Hoofdstuk VII van het eerste boek van het Strafwetboek over de deelneming van verscheidene personen aan eenzelfde misdaad of wanbedrijf en artikel 85 van het Strafwetboek betreffende de toepassing van verzachtende omstandigheden, zijn van toepassing op de in dit artikel bedoelde misdrijven.

tive à l'interruption de grossesse, le présent amendement vise à réaffirmer la place essentielle qu'occupe l'accompagnement tant médical que moral du patient en fin de vie ou souffrant d'une pathologie incurable. Cet accompagnement est primordial pour prévenir l'apparition de demandes d'euthanasie, qui sont toujours le signe de la perte de tout espoir par le patient.

L'obligation d'assistance tant morale que médicale des médecins et des soignants est essentielle à l'égard de ces personnes excessivement vulnérables. Il importe de ne pas consacrer par une législation trop laxiste l'abandon thérapeutique de ces personnes qui ont précisément le plus besoin du soutien de ceux qui en ont la charge.

L'euthanasie doit conserver son caractère subsidiaire. Il faut toujours lui préférer d'autres alternatives moins préjudiciables pour le patient.

N° 495 DE MME NYSSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5septies-1 (nouveau)

Insérer un article 5septies-1 nouveau, rédigé comme suit:

« Art. 5septies-1. — Celui qui, soit par négligence, soit par mauvaise volonté et après qu'un rappel lui aura été adressé, omettra de transmettre le document d'enregistrement visé à l'article 5ter ou le rapport annuel visé à l'article 5quater-1 à la commission d'évaluation dans le délai prévu sera puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois ou d'une amende de cinquante à cinq mille francs.

Le chapitre VII du livre premier et l'article 85 du Code pénal s'appliquent par analogie aux infractions visées au présent article.

Justification

À l'instar de ce qui est prévu dans la loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation de la loi du 3 avril 1990 relative à l'interruption de grossesse, le présent amendement vise à prévoir des sanctions si le médecin omet de compléter le document d'enregistrement ou si l'établissement de soins ne remet pas le rapport annuel visé à l'article 5quater-1 nouveau.

Il convient qu'une obligation soit assortie de sanctions; à défaut, elle risque de rester lettre morte.

Le chapitre VII du livre I du Code pénal relatif à la participation punissable à un délit et l'article 85 du Code pénal concernant l'application des circonstances atténuantes s'appliquent aux infractions visées au présent article.

Clotilde NYSSSENS.

Nr. 496 VAN DE HEER **DESTEXHE**

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In de voorgestelde § 1 van dit artikel na de woorden « van deze wet », de woorden « betreffende de levensbeëindiging » invoegen.

Verantwoording

Men moet het doel van deze wet vermelden.

Nr. 497 VAN DE HEER **DESTEXHE**

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het voorgestelde derde lid van § 2 van dit artikel, de woorden « van vier jaar » vervangen door de woorden « van zes jaar ».

Verantwoording

Om hun een zo groot mogelijke onafhankelijkheid te waarborgen, moet men de leden van de commissie een langer mandaat geven.

Nr. 498 VAN DE HEER **DESTEXHE**

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het voorgestelde tweede lid van § 2 van dit artikel, de woorden « met het mandaat van lid van een van de wetgevende vergaderingen en » doen vervallen.

Nr. 499 VAN DE HEER **DESTEXHE**

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het voorgestelde eerste lid van § 2 van dit artikel, het woord « zestien » vervangen door het woord « acht ».

Verantwoording

Een commissie van acht personen zal efficiënter zijn dan een commissie van zestien personen.

N° 496 DE M. **DESTEXHE**

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 1er de l'article 5bis proposé, insérer, après les mots « présente loi », les mots « sur l'interruption de vie ».

Justification

Il convient de mentionner l'objet de la loi.

N° 497 DE M. **DESTEXHE**

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article 5bis proposé, remplacer les mots « de 4 ans » par les mots « de 6 ans ».

Justification

Il convient d'assurer un plus long mandat aux membres de la commission afin de garantir au mieux leur indépendance.

N° 498 DE M. **DESTEXHE**

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 2, de l'article 5bis proposé, supprimer les mots « incompatible avec le mandat de membre d'une des assemblées législatives ».

N° 499 DE M. **DESTEXHE**

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article 5bis proposé, remplacer le mot « seize » par le mot « huit ».

Justification

Une commission composée de huit personnes sera plus efficace qu'une commission composée de seize membres.

Nr. 500 VAN DE HEER DESTEXHE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het voorgestelde eerste lid van § 2 van dit artikel, de twee laatste volzinnen vervangen als volgt:

« Alle leden van de commissie zijn doctor in de geneeskunde. »

Verantwoording

Vraagstukken over leven en dood behoren tot het domein van de arts en de zieke.

Nr. 501 VAN DE HEER DESTEXHE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het voorgestelde derde lid van § 2 van dit artikel, de twee laatste volzinnen vervangen als volgt:

« De commissie wordt om het andere jaar voorgezeten door een Nederlandstalige voorzitter en door een Franstalige voorzitter. De voorzitter wordt gekozen door alle leden samen. »

Nr. 502 VAN DE HEER DESTEXHE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In de eerste volzin van het voorgestelde vierde lid van dit artikel, het woord « minstens » doen vervallen.

Verantwoording

De bepaalde gegevens volstaan ruimschoots voor de evaluatie. Men moet ook vermijden dat persoonsgegevens overgezonden worden.

Nr. 503 VAN DE HEER DESTEXHE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In de eerste volzin van het voorgestelde vierde lid van dit artikel na de woorden « Het tweede deel » de woorden « is eveneens vertrouwelijk en » invoegen.

N° 500 DE M. DESTEXHE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article 5bis proposé, remplacer les deux dernières phrases par ce qui suit:

« Tous les membres de la commission sont docteur en médecine. »

Justification

Cette problématique de la vie et de la mort est du ressort du médecin et du malade.

N° 501 DE M. DESTEXHE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article 5bis proposé, remplacer les deux dernières phrases par ce qui suit:

« La commission est présidée, alternativement chaque année, par un président d'expression néerlandaise et par un président d'expression française. Le président est élu par l'ensemble des membres. »

N° 502 DE M. DESTEXHE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Dans la première phrase de l'alinéa 4 de l'article 5ter proposé, supprimer les mots « au moins ».

Justification

Les données prévues sont largement suffisantes à l'évaluation. Il importe également d'éviter que des données personnelles soient transmises.

N° 503 DE M. DESTEXHE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Dans la première phrase de l'alinéa 4 de l'article 5ter proposé, insérer, après les mots « la deuxième partie », les mots « est également confidentielle et ».

Verantwoording

Men moet ervoor zorgen dat deze gegevens vertrouwelijk blijven, zelfs al zijn ze anoniem.

Nr. 504 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Hoofdstuk IV

Het voorgestelde hoofdstuk IV vervangen als volgt:

«*Hoofdstuk IV. — Melding en controle*

Artikel 5

De behandelende arts die euthanasie heeft toegepast stelt hiervan onverwijld een schriftelijk verslag op dat hij binnen 24 uur na het overlijden bezorgt aan een erkend specialist in de gerechtelijke geneeskunde. De erkende specialist in de gerechtelijke geneeskunde onderzoekt aan de hand van dit schriftelijk verslag onverwijld of alle voorwaarden en procedures bedoeld in artikel 3 en 4 van de deze wet door de behandelende arts werden nageleefd.

In het geval van kennelijk niet of onvoldoende naleven van deze voorwaarden en procedures moet de erkend specialist in de gerechtelijke geneeskunde de procureur des Konings onverwijld op de hoogte brengen van zijn bevindingen.

Indien de erkend specialist in de gerechtelijke geneeskunde geen onregelmatigheden vaststelt met betrekking tot de naleving van deze voorwaarden en procedure, maakt hij het schriftelijk verslag alsmede zijn bevindingen over aan de regionale toetsingscommissie, bedoeld in hoofdstuk IVbis.

Zonder vergunning van de procureur des Konings kan er geen teraardebestelling of crematie geschieden indien het overlijden het gevolg is van euthanasie.

Artikel 5bis

In het Burgerlijk Wetboek wordt een artikel 76bis ingevoegd, luidende:

«*Art. 76bis. — Na ieder overlijden dient een verklaring van overlijden te worden opgemaakt door een arts. De Koning bepaalt de vorm en de inhoud van de verklaring van overlijden.*

De verklaring van overlijden wordt opgemaakt door de arts die het overlijden heeft vastgesteld.

Justification

Il importe de garder la confidentialité de ces données même si elles sont anonymes.

Alain DESTEXHE.

N° 504 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Chapitre IV

Remplacer le chapitre IV proposé par le texte suivant:

«*Chapitre IV. — De la déclaration et du contrôle*

Article 5

Le médecin traitant qui a pratiqué l'euthanasie rédige sans tarder un rapport écrit qu'il transmet dans les 24 heures du décès à un spécialiste agréé en médecine légale. Ce dernier vérifie sans tarder, sur la base du rapport écrit, si toutes les conditions visées aux articles 3 et 4 de la présente loi ont effectivement été respectées par le médecin traitant.

Que les conditions susvisées n'aient pas été respectées ou pas suffisamment, ou qu'elles l'aient été, le spécialiste agréé en médecine légale avise sans tarder le procureur du Roi de ses constatations.

Si le spécialiste agréé en médecine légale ne constate aucune infraction au respect des conditions susvisées, il transmet sans tarder le rapport, avec ses conclusions, à la commission régionale de contrôle, visée au chapitre IVbis.

Sans l'autorisation du procureur du Roi, aucune inhumation ou crémation ne peut avoir lieu si le décès résulte de l'euthanasie.

Article 5bis

Un article 76bis, rédigé comme suit, est inséré dans le Code civil

«*Art. 76bis. — Après chaque décès, un certificat de décès sera établi par un médecin. Le Roi détermine la forme et le contenu du certificat de décès.*

Le certificat de décès est établi par le médecin qui a constaté le décès.

Wanneer de overledene een bloed- en/of aanverwant is van de arts die het overlijden heeft vastgesteld, mag deze arts in geen geval de verklaring van overlijden opstellen.

Artsen, erkende specialisten in de gerechtelijke geneeskunde en verbonden aan een erkend instituut voor forensische geneeskunde oefenen steekproefsgewijze, overeenkomstig bij koninklijk besluit nader te bepalen, regels, toezicht uit op de waarachtigheid van de verklaring van overlijden ten gevolge van een natuurlijke oorzaak. Zij kunnen daartoe overgaan tot uitwendig en inwendig onderzoek van het lijk. »

Artikel 5ter

In artikel 77 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij het Regentsbesluit van 26 juni 1947, worden de woorden « hij zich naar de overledene heeft begeven om zich van het overlijden te vergewissen » vervangen door de woorden « hem een verklaring van overlijden werd overhandigd ».

Artikel 5quater

In artikel 78 van hetzelfde Wetboek, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) de eerste zin wordt aangevuld als volgt: « door overhandiging van de verklaring van overlijden »;

B) het artikel wordt aangevuld als volgt: « Bij gebrek aan voornoemde personen wordt de aangifte gedaan door de arts die het overlijden vastgesteld heeft. »

Artikel 5quinquies

In artikel 79, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 31 maart 1978, worden tussen de woorden « voor zover deze bekend zijn », en de woorden « de voornamen » de woorden « de plaats, de datum en het uur van overlijden, en » ingevoegd.

Artikel 5sexies

In artikel 80, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden « deze begeeft zich ter plaatse om zich van het overlijden te vergewissen » vervangen door de woorden « deze vergewist zich van het overlijden door middel van de verklaring van overlijden ».

Artikel 5septies

Artikel 81 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

« Art. 81. — § 1. De arts die het overlijden vaststelt, mag geen verklaring opstellen indien het overlijden niet het gevolg is van een natuurlijke oorzaak.

Lorsque le défunt est parent ou allié du médecin qui a constaté le décès, celui-ci ne peut en aucun cas établir le certificat de décès.

Des médecins, spécialistes agréés en médecine légale et attachés à un institut reconnu de médecine légale, contrôlent par sondage, conformément aux modalités à préciser par le Roi, la véracité du certificat de décès résultant d'une cause naturelle. À cet effet, ils peuvent procéder à une expertise externe et interne du corps. »

Article 5ter

Dans l'article 77 du même Code, modifié par l'arrêté du Régent du 26 juin 1947, les mots « qu'après s'être transporté auprès de la personne décédée, pour s'assurer du décès » sont remplacés par les mots « que si un certificat de décès lui a été remis ».

Article 5quater

À l'article 78 du même Code sont apportées les modifications suivantes:

A) la première phrase est complétée comme suit: « par remise du certificat de décès »;

B) l'article est complété comme suit: « À défaut des personnes précitées, la déclaration est faite par le médecin qui a constaté le décès. »

Article 5quinquies

Dans l'article 79, alinéa 2, du même Code, remplacé par la loi du 31 mars 1978, les mots « les lieu, date et heure du décès ainsi que » sont insérés entre les mots « s'ils sont connus, » et « les prénoms ».

Article 5sexies

Dans l'article 80, alinéa 1er, du même Code, les mots « qui s'y transportera pour s'assurer du décès » sont remplacés par les mots « qui s'assurera du décès au moyen du certificat de décès ».

Article 5septies

L'article 81 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 81. — § 1er. Le médecin qui constate le décès ne peut établir de certificat s'il n'est pas convaincu que le décès résulte d'une cause naturelle.

Is het overlijden het gevolg van opzettelijk levensbeëindigend handelen, dan handelt de arts overeenkomstig artikel 5 van de wet van ... betreffende de euthanasie.

In alle andere gevallen dient de arts het ongewoon overlijden onverwijld te melden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

§ 2. De ambtenaar van de burgerlijke stand die kennis krijgt van het ongewoon overlijden zoals bedoeld in § 1, derde lid, dient op zijn beurt dit onverwijld te melden aan de procureur des Konings. De procureur des Konings gaat in ieder geval over tot de aanwijzing van een arts, verbonden aan en onder toezicht van een erkend instituut voor gerechtelijke geneeskunde. De teraardebestelling of crematie kan slechts geschieden met toestemming van de procureur des Konings. »

Artikel 5octies

Artikel 82 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Artikel 5novies

In artikel 84 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «die zich ter plaatse begeeft» vervangen door de woorden «die zich van het overlijden vergewist door middel van de overhandiging van de verklaring van overlijden».

Verantwoording

Artikel 5

Het voorgestelde artikel 5 voorziet dat een arts die euthanasie toepaste, eerder dan een «evaluatiecommissie» of de procureur des Konings melding te doen van deze handeling, binnen 24 uur een schriftelijk verslag dient uit te brengen aan een erkend specialist in de gerechtelijke geneeskunde.

Deze «buffer» beantwoordt aan de wens van de artsen om het openbaar ministerie «op een afstand te houden», maar verzekert anderzijds dat de erkende specialist in de gerechtelijke geneeskunde op objectieve wijze en met kennis van zaken kan nagaan of de grondvoorwaarden en de procedurele voorwaarden zoals voorzien in artikelen 3 en 4 van het wetsvoorstel werden nageleefd.

Zodra deze gerechtsdeskundige vaststelt dat deze voorwaarden onvoldoende werden nageleefd, dient hij de procureur des Konings onmiddellijk op de hoogte te brengen van zijn bevindingen.

Worden geen onregelmatigheden vastgesteld met betrekking tot de naleving van de voorwaarden en de procedure, dan maakt de gerechtsdeskundige het schriftelijk verslag over aan een regionale toetsingscommissie, die andermaal de naleving van de voorwaarden en procedures nagaat (zie hoofdstuk IVbis)

Op dit ogenblik bestaan de erkende specialisten in de gerechtelijke geneeskunde evenwel nog niet zodat moet voorzien worden in een overgangsregeling. Een koninklijk besluit zal de specialist

Si le décès résulte d'un acte visant à mettre fin volontairement à la vie, le médecin se conformera aux dispositions du chapitre III de la loi du ... relative à l'euthanasie.

Dans tous les autres cas, le médecin est tenu de signaler sans délai le décès à l'officier de l'état civil.

§ 2. L'officier de l'état civil qui prend connaissance d'un décès anormal tel que visé au § 1er, alinéa 3, est tenu de le signaler à son tour sans délai au procureur du Roi. Celui-ci procède en tout cas à la désignation du médecin attaché à un institut reconnu de médecine légale et soumis à la surveillance de ce dernier. L'inhumation n'aura lieu qu'avec l'autorisation du procureur du Roi. »

Article 5octies

L'article 82 du même Code est abrogé.

Article 5novies

À l'article 84 du même Code, les mots «qui s'y transportera» sont remplacés par les mots «qui s'assurera du décès au moyen de la remise du certificat de décès».

Justification

Article 5

L'article 5 proposé prévoit que le médecin qui a pratiqué l'euthanasie, plutôt que de signaler l'acte à une «commission d'évaluation» ou au procureur du Roi, rédige un rapport écrit qu'il transmet dans les 24 heures à un spécialiste agréé en médecine légale.

D'une part, ce «tampon» répond au désir des médecins de «tenir le ministère public à distance» et, d'autre part, il garantit que le spécialiste agréé en médecine légale aura l'occasion de déterminer objectivement et en connaissance de cause si les conditions relatives à la procédure à suivre visées aux articles 3 et 4 de la proposition de loi ont été respectées.

Dès que le spécialiste en médecine légale constate que ces procédures n'ont pas été suffisamment respectées, il avise sans tarder le procureur du Roi de ses constatations.

S'il ne constate aucune infraction au respect des conditions et de la procédure, il transmet le rapport écrit à une commission régionale de contrôle, qui vérifie une nouvelle fois le respect des conditions et des procédures (voir le chapitre IVbis).

Comme il n'existe pas encore actuellement de spécialistes agréés en médecine légale, on devra prévoir un régime transitoire. Un arrêté royal définira la qualification de spécialiste en médecine

in de gerechtelijke geneeskunde nader omschrijven en in afwachting van de uitvoering van deze bepalingen zal de procureur des Konings in elk ressort een artsdeskundige in de gerechtelijke geneeskunde aanwijzen, bekend wegens zijn kennis en ervaring van de gerechtelijke geneeskunde. De uitbouw van een gestructureerd systeem voor de uitoefening van de gerechtelijke geneeskunde in België is een dringende noodzaak, om de universiteiten toe te laten te voorzien in een praktische en erkende opleiding waardoor de deskundigheid van de expert op een adequate manier kan worden geëvalueerd.

Artikel 5bis

In het Raadgevend Comité voor bio-ethiek heerst er een consensus over de onaangepastheid van de huidige wetgeving aangaande de overlijdensverklaring en de aangifte van overlijden. Zeker in geval van euthanasie, is het noodzakelijk over een transparant meldingssysteem te beschikken dat bovendien controleerbaar is.

In de huidige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek is bovendien slechts sprake van overlijdensaangifte ingevolge een «onnatuurlijke doodsoorzaak» en «een gewelddadig overlijden». Gezien het niet wenselijk is om euthanasie, zoals uitgevoerd volgens de wettelijke voorwaarden, in een van beide categorieën onder te brengen, is een specifieke regeling hoe dan ook noodzakelijk.

In het deel van het Burgerlijk Wetboek dat handelt over de akte van overlijden worden wijzigingen aangebracht die voorzien in een aangepaste regeling inzake de vaststelling, de aangifte en de controle van elk overlijden.

Dit artikel, dat een nieuw artikel 76bis in het Burgerlijk Wetboek invoegt, voorziet samen met de andere artikelen van dit vierde hoofdstuk in een meer aangepaste regeling inzake de vaststellingen, aangifte en controle van elk overlijden.

De wettelijke regeling in verband met de aangifte van het overlijden dateert immers nog uit de vorige eeuw: de aangifte dient niet door de arts te geschieden, maar door leken-getuigen.

Volgens de artikelen 77 en 78 van het Burgerlijk Wetboek verleent de ambtenaar van de burgerlijke stand toelating tot teraardebestelling na aangifte van een overlijden. De praktijk, die steunt op het oneigenlijke gebruik van de wetgeving betreffende de overlijdensstatistiek, is echter anders: de aangifte gebeurt door overhandiging van een overlijdensformulier, het model IIIC voor de «aangifte van overlijden van een persoon van één jaar of ouder» of het model IIID voor de «aangifte van een doodgeboren kind of van het overlijden van een kind jonger dan één jaar».

Het niet-aangeven van een overlijden is niet strafrechtelijk gesanctioneerd. Daarentegen bestaat er in het kader van een jaarlijkse statistiek der doodsoorzaken wel een verplichting tot het invullen van deze overlijdensformulieren door de vaststellende arts op straffe van een geldboete van 26 tot 10 000 frank of bij herhaling zelfs een gevangenisstraf van 8 dagen tot een maand.

Artikel 4 van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek, gewijzigd bij de wetten van 1 augustus 1985 en 21 december 1994 luidt: «De geneesheren mogen het beroepsgeheim niet inroepen om te weigeren inlichtingen te verstrekken waarvan zij houder zijn door hun staat of beroep, wanneer deze hen ter uitvoering van de artikelen 1 en 3 van deze wet gevraagd worden met het oog op het opmaken van gezondheidsstatistiek. De Koning neemt de nodige maatregelen voor het verzekeren van de anonimiteit van deze inlichtingen.» Artikel 22 van de wet van 1962 voorziet in een strafbepaling.

Volgens de letter van de wet dient de ambtenaar van de burgerlijke stand zich zelf van het overlijden te vergewissen. In feite neemt hij vrede met de overhandiging van het overlijdensformulier. Dit artikel voorziet in het eerste en tweede lid dat voortaan na

légale et, en attendant la mise en œuvre de ces dispositions, le procureur du Roi désignera dans chaque ressort un médecin légiste réputé pour ses connaissances et son expérience en matière de médecine légale. Il est urgent de mettre en place en Belgique un système structuré d'exercice de la médecine légale afin que les universités puissent organiser une formation pratique et agréée permettant d'évaluer adéquatement la compétence de l'expert.

Article 5bis

Il existe au sein du Comité consultatif de bioéthique un consensus sur l'inadaptation de la législative actuelle en matière de constat de décès et de déclaration de décès. Dans les cas d'euthanasie en particulier, il est nécessaire de disposer d'un système de déclaration transparent, qui permette également d'effectuer un contrôle.

De plus, les dispositions actuelles du Code civil mentionnent uniquement la déclaration de décès pour «cause de décès non naturelle» ou de «mort violente». Comme il n'est pas souhaitable de ranger l'euthanasie pratiquée conformément aux conditions légales dans une de ces deux catégories, il est nécessaire de prévoir des règles spécifiques.

Des modifications sont apportées à la partie du Code civil qui traite des actes de décès. Ces modifications tendent à mettre en place un régime adéquat pour ce qui est de la constatation, de la déclaration et du contrôle du décès.

Cet article, qui insère un article 76bis nouveau dans le Code civil, organise avec les autres articles de ce chapitre V, un régime plus adéquat régissant la constatation, la déclaration et le contrôle de tout décès.

Les règles relatives à la déclaration du décès datent du siècle passé: la déclaration ne doit pas être faite par un médecin, mais par des témoins, qui ne sont pas des professionnels.

En application des articles 77 et 78 du Code civil, l'officier de l'état civil accorde l'autorisation d'inhumer après que le décès a été déclaré. La pratique, qui repose sur l'application impropre de la législation relative aux statistiques de décès, est cependant tout autre: cette déclaration se fait au moyen d'une attestation de décès, modèle IIIC pour les déclarations de décès d'une personne d'un an et plus ou modèle IIID pour la déclaration d'un enfant mort-né ou du décès d'un enfant de moins d'un an.

Le fait de ne pas déclarer un décès n'est pas sanctionné pénalement. Par contre, dans le cadre des statistiques annuelles sur les causes de décès, le médecin qui constate le décès est tenu de remplir ces formulaires sous peine d'une amende de 26 francs à 10 000 francs ou, en cas de récidive, d'un emprisonnement de 8 jours à un mois.

L'article 4 de la loi du 4 juillet 1962 relative à la statistique publique, modifiée par les lois des 1er août 1985 et 21 décembre 1994, se lit comme suit: «Les médecins ne peuvent invoquer le secret professionnel pour refuser les renseignements dont ils sont dépositaires par état ou par profession, lorsque ceux-ci leur sont demandés en exécution des articles 1er et 3 de la présente loi en vue de l'établissement de statistiques sanitaires. Le Roi prend les mesures nécessaires pour assurer l'anonymat de ces renseignements.» L'article 22 de la loi de 1962 contient une disposition pénale.

Selon la lettre de la loi, l'officier de l'état civil doit s'assurer lui-même du décès. En réalité, il se contente de la remise de l'attestation de décès. Cet article prévoit, en ses alinéas 1er et 2, qu'après chaque décès, un certificat de décès sera désormais établi

ieder overlijden een verklaring van overlijden wordt opgemaakt door een arts, die het overlijden heeft vastgesteld wanneer hij ervan overtuigd is dat de dood is ingetreden ten gevolge van een natuurlijke oorzaak. De vorm en de inhoud van deze verklaring van overlijden worden geregeld bij koninklijk besluit.

De aangifte van het overlijden dient voortaan te gebeuren door de overhandiging van deze verklaring van overlijden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand door getuigen, zo mogelijk, de twee naaste bloedverwanten of buren of, wanneer iemand buiten zijn woning is gestorven, de persoon te wiens huize hij overleden is, en een bloedverwant of een andere persoon of bij ontstentenis van voornoemde persoon door de arts die de verklaring heeft opgesteld.

In het derde lid van dit artikel worden er wettelijke onverenigbaarheden ingevoerd die uitsluiten dat een arts het overlijden van een verwante vaststelt en attesteert.

In het vierde lid van dit artikel wordt in wettelijke waarborgen voorzien (die tot op heden nog niet bestonden) door middel van van georganiseerde steekproeven door erkende specialisten in de gerechtelijke geneeskunde tegen het bewust ontbreken van een natuurlijk overlijden.

De ambtenaar van de burgerlijke stand kan slechts toestemming tot teraardebestelling verlenen bij een overlijden door natuurlijke oorzaak.

Artikelen 5ter en 5quater

De aanpassing van de artikelen 77, 78 en 80 van het Burgerlijk Wetboek vloeit voort uit de verplichting van een arts om een verklaring van overlijden op te stellen wanneer deze ervan overtuigd is dat de dood is ingetreden ten gevolge van een natuurlijke oorzaak. Om voortaan een aangifte van overlijden te doen, dient deze verklaring van overlijden door de personen, zoals bedoeld in artikel 78 van het Burgerlijk Wetboek of bij ontstentenis van voornoemde personen door de arts die de verklaring heeft opgesteld, te worden overhandigd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand zodat deze laatste zich niet meer naar de overledene moet begeven om zich van het overlijden te vergewissen, hetgeen zich vandaag in de praktijk ook al niet meer voordeed.

Artikel 5quinquies

Bij de aangifte van overlijden wordt nog steeds niet als verplichting gesteld de plaats, de datum en het uur van overlijden in de overlijdensakte op te nemen (artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek). In de praktijk is het nochtans zo dat de ambtenaar van de burgerlijke stand thans, zonder dat de wet dit oplegt, toch in de overlijdensakte die gegevens op verklaring van de getuigen (in de praktijk met voorlegging van een attest van de geneesheer) in de akte opneemt. Deze praktijk, die op een noodzaak steunt, verdient daarom een wettelijke basis die de situatie aanpast aan de sinds 1804 gewijzigde maatschappelijke toestanden.

Artikel 5sexies

Idem als artikel 5ter en 5quater.

Artikel 5septies

De huidige situatie

In hoofde van de vaststellende arts bestaat geen wettelijke verplichting om verdachte en gewelddadige overlijdens rechtstreeks te melden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand die op zijn beurt onverwijld de gerechtelijke overheid inlicht.

par le médecin qui a constaté le décès, s'il est convaincu que le décès résulte d'une cause naturelle. La forme et le contenu de ce constat de décès seront précisés par arrêté royal.

La décision de décès se fera désormais par la remise de ce certificat de décès à l'officier de l'état civil par des témoins qui sont, si possible, les deux plus proches parents ou voisins, ou, lorsqu'une personne est décédée hors de son domicile, la personne chez laquelle elle est décédée, et un parent ou autre, ou à défaut des personnes précitées, par le médecin qui a rédigé le certificat.

L'alinéa 3 de cet article instaure des incompatibilités légales excluant qu'un médecin constate le décès d'un parent proche et établisse le certificat y afférent.

L'alinéa 4 de cet article prévoit des garanties légales (qui n'existaient pas encore jusqu'à ce jour) revêtant la forme de sondages effectués par des spécialistes agréés en médecine légale en vue de déceler les cas dans lesquels un médecin attesterait sciemment qu'un décès résulte d'une cause naturelle alors que tel n'est pas le cas.

L'officier de l'état civil ne peut délivrer le permis d'inhumer que lorsque le décès résulte d'une cause naturelle.

Articles 5ter et 5quater

L'adaptation des articles 77, 78 et 80 du Code civil découle de l'obligation imposée au médecin de rédiger un certificat de décès lorsqu'il est convaincu que la personne décédée est morte de cause naturelle. Pour faire désormais une déclaration de décès, le certificat de décès doit être remis à l'officier de l'état civil par les personnes visées à l'article 78 du Code civil ou, à défaut, par le médecin qui a rédigé le certificat, si bien que l'officier de l'état civil ne doit plus se transporter auprès de la personne décédée pour s'assurer du décès, ce qui ne se faisait d'ailleurs déjà plus dans la pratique.

Article 5quinquies

Il n'est toujours pas obligatoire, dans le cadre de la déclaration de décès, d'indiquer dans l'acte de décès les lieux, date et heure du décès (article 79 du Code civil). En pratique, l'officier de l'état civil mentionne néanmoins ces données dans l'acte de décès, sans que la loi l'y oblige, sur la foi de la déclaration des témoins (pratiquement, sur présentation d'une attestation du médecin). Cette pratique, qui relève d'une nécessité, mérite dès lors d'être dotée d'une base légale adaptant la situation aux réalités sociales qui ont changé depuis 1804.

Article 5sexies

Mêmes commentaires que pour les articles 5ter et 5quater.

Article 5septies

La situation actuelle

La loi n'oblige pas le médecin qui constate le décès à signaler directement les morts suspectes et violentes à l'officier de l'état civil, qui, à son tour, informe sans délai les autorités judiciaires.

Artikel 81 van het Burgerlijk Wetboek luidt: «Zijn er tekens of aanwijzingen van een gewelddadige dood of andere omstandigheden die zulks laten vermoeden, dan mag de teraardebestelling eerst geschieden nadat een officier van politie, bijgestaan door een dokter in de geneeskunde of de heelkunde, een proces-verbaal heeft opgemaakt van de staat van het lijk en van de daarop betrekking hebbende omstandigheden, alsook van de inlichtingen die hij heeft kunnen inwinnen omtrent de voornamen, de naam, de leeftijd, het beroep, de geboorteplaats en de woonplaats van de overledene.»

Dit betekent dat er een politieel en medicolegaal onderzoek dient uitgevoerd te worden. In de praktijk gebeurt dit wanneer de ambtenaar van de burgerlijke stand en/of de gerechtelijke instanties in kennis worden gesteld van een overlijden dat te wijten is aan een gewelddadige of verdachte oorzaak.

Het model IIIC verplichtte tot voor kort de arts, die het overlijden vaststelt, in te vullen of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke, een gewelddadige of een verdachte oorzaak. Sinds 1 januari 1998 is er een nieuw model IIIC in gebruik waardoor de arts zelfs niet meer over deze mogelijkheden beschikt. Hij/zij dient enkel bevestigend of ontkenkend te antwoorden op de vraag «gerechtelijk-geneeskundig bezwaar tegen begrafenissen of crematie».

Buiten de plicht dit model IIIC in te vullen, heeft de arts geen andere verplichtingen; dit wil zeggen, er bestaat momenteel geen meldingsplicht: de arts is niet verplicht een verdacht of gewelddadig overlijden te melden.

Indien voor crematie als vorm van teraardebestelling wordt gekozen, dan voorziet de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (hoofdstuk I, afdeling III — lijkverbranding) in een tweede onderzoek; dit betekent dat een tweede arts, onafhankelijk van de arts die het overlijden heeft vastgesteld, door de ambtenaar van de burgerlijke stand wordt aangesteld om na te gaan en te bevestigen dat er geen tekens of aanwijzingen zijn van een gewelddadige of verdachte dood (artikel 22, § 1).

Hiervoor kan de procureur des Konings volgens de artikelen 43 en 44 van het Wetboek van strafvordering zich laten bijstaan door een of twee artsen die verslag dienen uit te brengen over de oorzaak van de dood en de staat van het lijk. Indien een gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld, kan de onderzoeksrechter een arts als deskundige aanstellen. Ook de rechtbanken beschikken over de mogelijkheid om deskundigen aan te stellen.

In alle gevallen van gewelddadige en verdachte dood, op basis van artikel 81 van het Burgerlijk Wetboek en ook bij crematie dient een bijkomend onderzoek te gebeuren. In deze gevallen waarin de wet in een bijkomende controle voorziet, is de deskundigheid van deze controle onvoldoende gewaarborgd.

Enkel een arts kan het overlijden vaststellen. In zijn universitaire opleiding krijgt de aspirant-arts een (eerder beperkte) theoretische opleiding in de gerechtelijke geneeskunde. In een praktische opleiding is aan de Belgische universiteiten niet voorzien. Daarenboven bestaat er geen academische opleiding tot specialist in de gerechtelijke geneeskunde.

In de praktijk worden voornamelijk bij een vermoeden van misdrijf door de bevoegde instanties wetsartsen aangesteld die enige praktijkervaring hebben opgedaan. Slechts aan de grootste universiteiten vindt men min of meer georganiseerde en kleinschalige medico-legale instellingen, meestal verbonden aan de leerstoel voor gerechtelijke geneeskunde.

Enkel bij een onverklaard of onnatuurlijk overlijden, waarbij een misdrijf politieel niet met zekerheid is uitgesloten, volgt in de regel een gerechtelijk onderzoek (al dan niet met obductie). Wanneer de ware aard van een overlijden dat volgt op een ongeval, zelfmoord of zelfs misdrijf miskend wordt en wordt aangegeven als «natuurlijk», ontsnappen deze sterfgevallen aan een gerechtelijk onderzoek. Onnodig erop te wijzen dat dit verstrek-

L'article 81 du Code civil est rédigé comme suit: «Lorsqu'il y aura des signes ou indices de mort violente, ou d'autres circonstances qui donneront lieu de le soupçonner, on ne pourra faire l'inhumation qu'après qu'un officier de police, assisté d'un docteur en médecine ou en chirurgie, aura dressé procès-verbal de l'état du cadavre et des circonstances y relatives, ainsi que des renseignements qu'il aura pu recueillir sur les prénoms, nom, âge, profession, lieu de naissance et domicile de la personne décédée.»

Cela signifie qu'il faut effectuer une expertise policière et médico-légale. Dans la pratique, celle-ci a lieu lorsque l'officier de l'état civil et/ou les autorités judiciaires sont informés d'une mort violente ou suspecte.

Jusqu'il y a peu, l'attestation IIIC obligeait le médecin qui constatait le décès à signaler si la mort était une mort naturelle, violente ou suspecte. Depuis le 1er janvier 1998, date à laquelle est entré en vigueur un nouveau modèle IIIC, le médecin n'a plus à se prononcer sur ces possibilités. Il lui suffit de répondre par oui ou par non à la question de savoir s'il a «une objection médico-légale à l'inhumation ou à la crémation».

Le médecin n'a d'autre obligation que de remplir le modèle IIIC. Autrement dit, il n'existe aucune obligation de signaler quoi que ce soit. Le médecin n'est pas obligé de signaler une mort suspecte ou violente.

Pour le cas où la crémation serait la forme d'inhumation choisie, la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures (chapitre II, section III — «Des incinérations») prévoit un deuxième examen, en ce sens que l'officier de l'état civil doit commettre, indépendamment du médecin qui a constaté le décès, un deuxième médecin, qui doit vérifier et certifier qu'il n'y a pas de signe ou indice de mort violente et suspecte (article 22, § 1er).

À cet effet, le procureur du Roi, peut, en application des articles 43 et 44 du Code d'instruction criminelle, se faire assister par un ou deux médecins tenus de faire rapport sur la cause de la mort et l'état du cadavre. Lorsqu'une instruction est ouverte, le juge d'instruction peut désigner un médecin-expert. Les tribunaux peuvent également désigner des experts.

Dans tous les cas de mort violente et suspecte au sens de l'article 81 du Code civil et en cas de crémation, une expertise supplémentaire doit avoir lieu. Dans les cas où la loi prévoit un contrôle supplémentaire, la qualité de ce contrôle n'est pas suffisamment garantie.

Seul un médecin peut constater le décès. Au cours de sa formation universitaire, l'aspirant médecin reçoit une formation théorique (plutôt limitée) en médecine légale. Les universités belges ne prévoient pas de formation pratique. En outre, il n'existe aucune formation de spécialiste en médecine légale.

Dans la pratique, c'est surtout en cas de présomption de délit que les autorités compétentes désignent des médecins légistes qui ont accumulé une expérience pratique en la matière. Ce n'est que dans les plus grandes universités que l'on trouve des institutions médico-légales, de petite dimension et plus ou moins organisées, attachées la plupart du temps à la chaire de médecine légale.

Généralement, l'on ouvre une instruction (avec autopsie ou non) qu'en cas de décès inexpliqué ou non naturel, c'est-à-dire dans les cas où, du point de vue policier, l'on ne peut pas exclure avec certitude qu'il y a eu un délit. Lorsque l'on méconnaît la véritable nature d'un décès qui fait suite à un accident, à un suicide ou, même, à un délit, et qu'on déclare la mort comme étant «naturelle», il n'y a pas d'instruction. Il est inutile de souligner

kende gevolgen heeft op strafrechtelijk (bijvoorbeeld in geval van misdrijf zoals doding, nalatigheid), maatschappelijk (bijvoorbeeld financiële gevolgen in verband met verzekeringen) en sociaal-geneeskundig (bijvoorbeeld voor statistische en preventieve doeleinden) vlak.

Met het toenemend aantal crematies stelt dit probleem zich nog scherper, daar een onderzoek (zoals opgraving) nadien uiteraard onmogelijk is geworden. In het licht van de discussie over euthanasie heeft dit nog een pregnantere betekenis gekregen. Om de vrijwilligheid van het verzoek te waarborgen, moet de wetgever harde garanties voorzien opdat ongewenste levensbeëindiging niet onopgemerkt zal blijven.

In de dagelijkse praktijk dienen zich tal van problemen aan bij de vaststelling van het overlijden. Het blijkt dat zowel de Belgische artsen als de gerechtelijke instanties/politiediensten de termen «natuurlijk», «verdacht» en «gewelddadig» overlijden niet alleen verschillend interpreteren, maar ook moeite hebben met de inhoudelijke betekenis van deze termen. Vanuit medisch standpunt kan men niet besluiten tot een natuurlijk overlijden, indien de doodsoorzaak onduidelijk is. De arts dient hiervoor zijn toevlucht te nemen tot de termen verdacht of gewelddadig overlijden, louter en alleen omdat de doodsoorzaak niet kan worden vastgesteld. Sinds 1 januari 1998 beschikt de arts zelfs niet meer over de deze keuzemogelijkheden, maar wordt van hem/haar enkel nog verwacht eventueel «gerechtelijk-geneeskundig bezwaar tegen begrafenis of crematie» aan te tekenen.

Voorstel tot wijziging

Dit artikel wil de aandacht vestigen op de verantwoordelijkheid die de (huis)arts draagt wanneer hij geconfronteerd wordt met een overlijden in ongewone of onbekende omstandigheden. Hij/zij dient in eer en geweten een beslissing te nemen over het al dan niet natuurlijk karakter.

Onder «ongewoon overlijden» dient te worden verstaan een onnatuurlijk (dat wil zeggen door een uitwendige factor veroorzaakt) overlijden en al die verdacht van een onnatuurlijke oorzaak alsook de gevallen van plotse en/of onverwachte dood, waarbij een misdrijf ogenschijnlijk niet voor de hand ligt maar ook niet kan worden uitgesloten.

De arts die het overlijden vaststelt mag geen verklaring opstellen, indien hij er niet van overtuigd is dat het overlijden het gevolg is van een natuurlijke oorzaak. Betreft het een geval van euthanasie, dan dient de procedure van hoofdstuk III te worden nageleefd. In alle andere gevallen van onnatuurlijk overlijden dient deze arts het overlijden onverwijld te melden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Deze ambtenaar die kennis krijgt van het ongewoon overlijden dient dit op zijn beurt te melden aan de procureur des Konings die in ieder geval overgaat tot aanwijzing van een arts verbonden aan en onder toezicht van een erkend instituut voor gerechtelijke geneeskundie. De teraardebestelling kan slechts geschieden met toestemming van de procureur des Konings.

Artikel 5octies

Artikel 82 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven omwille van de aanpassing van artikel 81 van hetzelfde wetboek (zie *supra*).

Artikel 5novies

De aanpassing van de artikelen 77, 78 en 80 van het Burgerlijk Wetboek vloeit voort uit de verplichting van een arts om een verklaring van overlijden op te stellen wanneer deze ervan overtuigd is dat de dood is ingetreden ten gevolge van een natuurlijke oorzaak. Om voortaan een aangifte van overlijden te doen, dient deze verklaring van overlijden door de personen, zoals bedoeld in artikel 78 van het Burgerlijk Wetboek, of bij ontstentenis van

que cela a des conséquences énormes du point de vue pénal (par exemple, en cas de délits tels que l'homicide involontaire ou la négligence), du point de vue social (par exemple, en matière financière et en matière d'assurances) et du point de vue médico-social (par exemple, en ce qui concerne les statistiques et la prévention).

Comme le nombre de crémations va croissant, le problème se pose avec encore plus d'acuité, étant donné qu'une expertise postérieure (par exemple, après exhumation) n'est évidemment plus possible. Le poids de cette réalité n'a fait que grandir dans le cadre de la discussion relative à l'euthanasie. Pour pouvoir s'assurer que la demande d'euthanasie a été formulée volontairement et qu'un abrégement de la vie non souhaité ne puisse pas passer inaperçu, le législateur doit prévoir de solides garanties.

La constatation d'un décès soulève bien des difficultés dans la pratique courante. Les médecins, les instances judiciaires et les services de police belges ne parviennent pas à interpréter de manière uniforme les notions de mort «naturelle», de mort «suspecte» et de mort «violente» et éprouvent des difficultés à en définir le contenu. Du point de vue médical, l'on ne peut pas conclure à une mort naturelle lorsqu'un doute subsiste sur la cause du décès. Le médecin doit recourir, dans ce cas, aux notions de «mort suspecte» ou de «mort violente», simplement parce qu'il est impossible de déterminer la cause du décès. Depuis le 1er janvier 1998, il ne peut même plus recourir à ces notions, puisque l'on attend encore simplement de lui qu'il oppose éventuellement «son veto médico-légal à l'inhumation ou à la crémation».

Proposition de modification

Cet article vise à attirer l'attention sur la responsabilité du médecin (généraliste) qui est confronté à un décès survenu dans des circonstances inhabituelles ou inconnues. Il doit se prononcer en âme et conscience sur le caractère naturel ou non du décès.

Il faut entendre par «décès anormal» un décès non naturel (c'est-à-dire un décès causé par un facteur extérieur) et tout décès dont on suspecte que la cause n'est pas naturelle, ainsi que les décès soudains et/ou inattendus, qui semblent, à première vue, ne pas résulter d'un délit, mais pour lesquels l'hypothèse d'un délit ne doit pas être exclue.

Le médecin qui constate le décès ne peut pas établir le certificat s'il n'est pas convaincu que le décès résulte d'une cause naturelle. En cas d'euthanasie, il doit suivre la procédure décrite au chapitre III. Dans tous les autres cas de décès non naturel, le médecin est tenu de signaler sans délai le décès à l'officier de l'état civil. Ayant été informé d'un décès anormal, l'officier de l'état civil est tenu de le signaler à son tour au procureur du Roi, qui procède en tout cas à la désignation d'un médecin attaché à un institut reconnu de médecine légale et soumis à la surveillance de ce dernier. L'inhumation n'aura lieu qu'avec l'autorisation du procureur du Roi.

Article 5octies

L'article 82 du Code civil est abrogé du fait de l'adaptation de l'article 81 du même code (voir *supra*).

Article 5novies

L'adaptation des articles 77, 78 et 80 du Code civil découle de l'obligation imposée au médecin de rédiger un certificat de décès lorsqu'il est convaincu que la personne décédée est morte de cause naturelle. Pour faire désormais une déclaration de décès, le certificat de décès doit être remis à l'officier de l'état civil par les personnes visées à l'article 78 du Code civil ou, à défaut, par le médecin qui a rédigé le certificat, si bien que l'officier de l'état civil ne doit

voornoemde personen door de arts die de verklaring heeft opgesteld, te worden overhandigd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand zodat deze laatste zich niet meer naar de overledenen moet begeven om zich van het overlijden te vergewissen, hetgeen zich vandaag in de praktijk ook al niet meer voordeed.

Teneinde in een effectieve adwingbaarheid van deze bepalingen te voorzien, worden ook strafsancties voorgesteld (zie amendementen ingediend bij hoofdstuk VI).

Nr. 505 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subsidiair amendement op hun amendement nr. 504)

Hoofdstuk IV

Het voorgestelde hoofdstuk IV vervangen als volgt:

« Hoofdstuk IV. Melding en controle.

Artikel 5

De behandelende arts die euthanasie heeft toegepast stelt hiervan onverwijld een schriftelijk verslag op dat hij binnen 24 uur na het overlijden bezorgt aan een erkend specialist in de gerechtelijke geneeskunde. De erkende specialist in de gerechtelijke geneeskunde onderzoekt aan de hand van dit schriftelijk verslag onverwijld of alle voorwaarden en procedures bedoeld in artikelen 3 en 4 van deze wet door de behandelende arts werden nageleefd.

In het geval van kennelijk niet of onvoldoende naleven van deze voorwaarden en procedures moet de erkend specialist in de gerechtelijke geneeskunde de procureur des Konings onverwijld op de hoogte brengen van zijn bevindingen.

Indien de erkend specialist in de gerechtelijke geneeskunde geen onregelmatigheden vaststelt met betrekking tot de naleving van deze voorwaarden en procedures, maakt hij het schriftelijk verslag alsmede zijn bevindingen over aan de regionale toetsingscommissie, bedoeld in hoofdstuk IVbis.

Zonder vergunning van de procureur des Konings kan er geen teraardebestelling of crematie geschieden indien het overlijden het gevolg is van euthanasie. »

Verantwoording

Dit amendement herneemt de voorgestelde bepalingen van het amendement nr. 504 met uitzondering van de wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, die in een ander hoofdstuk kunnen worden opgenomen.

plus se transporter auprès de la personne décédée pour s'assurer du décès, ce qui ne se faisait d'ailleurs déjà plus dans la pratique.

Des sanctions sont également proposées afin de prévoir une force contraignante effective pour les dispositions susvisées (voir les amendements déposés au chapitre VI).

N° 505 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 504)

Chapitre IV

Remplacer le chapitre IV proposé par le texte suivant:

« Chapitre IV. De la déclaration et du contrôle.

Article 5

Le médecin traitant qui a pratiqué l'euthanasie rédigeé sans tarder un rapport écrit qu'il transmet dans les 24 heures du décès à un spécialiste agréé en médecine légale. Ce dernier vérifie sans tarder, sur la base du rapport écrit, si toutes les conditions visées aux articles 3 et 4 de la présente loi ont effectivement été respectées par le médecin traitant.

Que les conditions susvisées n'aient pas été respectées ou pas suffisamment, ou qu'elles l'aient été, le spécialiste agréé en médecine légale avise sans tarder le procureur du Roi de ses constatations.

Si le spécialiste agréé en médecine légale ne constate aucune infraction au respect des conditions susvisées, il transmet sans tarder le rapport, avec ses conclusions, à la commission régionale de contrôle, visée au chapitre IVbis.

Sans l'autorisation du procureur du Roi, aucune inhumation ou crémation ne peut avoir lieu si le décès résulte de l'euthanasie. »

Justification

Le présent amendement reprend les dispositions proposées par l'amendement n° 504, à l'exclusion des modifications apportées au Code civil, qui peuvent être regroupées dans un chapitre distinct.

Nr. 506 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

Aan het voorgestelde artikel, de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. Een § 1bis invoegen, luidend als volgt :

« § 1bis. In elk gerechtelijk arrondissement wordt een regionale toetsingscommissie ingesteld inzake de controle op de naleving van de voorwaarden en procedures bedoeld in artikelen 3 en 4 van deze wet. »

B. Een § 2bis invoegen, luidend als volgt :

« § 2bis. Elke regionale toetsingscommissie bestaat uit zeven leden, waarvan drie leden doctor zijn in de geneeskunde, drie leden doctor of licentiaat in de rechten, telkens met een nuttige beroepservaring van ten minste tien jaar en een ethisch deskundige. De commissie wordt voorgezeten door een van de leden die houder is van het diploma van doctor of licentiaat in de rechten.

De leden van de commissie worden aangeduid voor een eenmaal hernieuwbare periode van twee jaar.

De Koning bepaalt bij een in Ministerraad overlegd besluit de wijze van aanduiding van de leden en plaatsvervangers van de regionale toetsingscommissies. Deze aanduiding gebeurt op grond van pluralistische vertegenwoordiging. »

C. De tweede zin van § 3 doen vervallen.

Verantwoording

Het is wenselijk dat wordt geopteerd voor verscheidene regionale toetsingscommissies, eerder dan voor één centraal controleorgaan.

Dit maakt een efficiënte opvolging en toetsing van de registratiedocumenten mogelijk en vermijdt overbelasting van de commissie. Hiernaast kan een federale evaluatiecommissie worden ingesteld, die evenwel geen controlerende bevoegdheid wordt toegewezen.

Artikel 5bis

1) Er wordt voorzien dat per gerechtelijk arrondissement een regionale controlecommissie wordt ingesteld. Zij heeft als bevoegdheid de controle op de naleving van de voorwaarden en procedures bij euthanasiehandelingen uitgevoerd binnen dit gerechtelijk arrondissement.

2) De controlerende bevoegdheid van de federale evaluatiecommissie wordt geschrapt.

3) Elke regionale toetsingscommissie bestaat uit zeven leden, aangeduid op basis van een pluralistische vertegenwoordiging.

N° 506 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Modifier cet article comme suit :

A. Insérer un § 1er bis, rédigé comme suit :

« § 1er bis. Il est institué dans chaque arrondissement judiciaire une commission régionale de contrôle chargée de vérifier le respect des conditions et des procédures visées aux articles 3 et 4 de la présente loi. »

B. Ajouter un § 2bis, rédigé comme suit :

« § 2bis. Chaque commission régionale de contrôle se compose de sept membres, parmi lesquels trois docteurs en médecine et trois docteurs ou licenciés en droit, justifiant d'une expérience professionnelle utile d'au moins dix ans, et un éthicien. La commission est présidée par l'un des membres qui est titulaire du diplôme de docteur ou de licencié en droit.

Les membres de la commission sont nommés pour une période de deux ans, renouvelable une fois.

Le Roi fixe, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les modalités de désignation des membres et des suppléants des commissions régionales de contrôle. Cette désignation se fait sur la base d'une représentation pluraliste. »

C. Supprimer la deuxième phrase du § 3.

Justification

Il est préférable d'instituer plusieurs commissions régionales de contrôle plutôt qu'un seul organe central de contrôle.

L'on pourra ainsi suivre et contrôler efficacement les documents d'enregistrement et éviter que la commission soit surchargée. L'on peut instituer aussi, parallèlement, une commission fédérale d'évaluation, qui ne serait toutefois dotée d'aucune compétence de contrôle.

Article 5bis

1) L'on prévoit d'instituer une commission régionale de contrôle par arrondissement judiciaire. Elle sera chargée de vérifier le respect des conditions et des procédures lorsque des actes euthanasiques seront pratiqués dans l'arrondissement judiciaire en question.

2) La commission fédérale d'évaluation perdra son pouvoir de contrôle.

3) Chaque commission régionale de contrôle se composera de sept membres, désignés sur la base d'une représentation plura-

Een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit bepaalt de wijze van aanduiding van deze leden.

In elk geval dienen de regionale toetsingscommissies te bestaan uit drie leden, doctors in de geneeskunde en drie leden doctor of licentiaat in de rechten, die over een nuttige beroepservaring van ten minste tien jaar beschikken. Tevens maakt een ethisch deskundige deel uit van deze commissie. De commissie wordt voorgezeten door een van de rechtsgeleerden.

De commissieleden worden aangeduid voor een termijn van twee jaar, die eenmaal kan worden hernieuwd.

Nr. 507 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het eerste lid van het voorgestelde artikel, de woorden «de commissie» vervangen door de woorden «de Koning».

Verantwoording

Het voorgestelde artikel 5ter bepaalt dat de federale evaluatiecommissie zelf het registratiedocument opstelt.

Blijkbaar heeft de wet van 13 augustus 1990 tot oprichting van de evaluatiecommissie zwangerschapsafbreking model gestaan: ook hier voorziet de wet dat de commissie zelf het registratiedocument opstelt.

Dat was geen eenvoudige opdracht en uiteindelijk is de registratie van zwangerschapsafbrekingen pas op 1 oktober 1992 aangevat, dit is ruim twee jaar na de inwerkingtreding van de wet van 3 april 1990. Zoals de tekst van het voorstel luidt, kan de commissie dat document maar opstellen na de inwerkingtreding van de wet en nadat de commissie werd samengesteld, wat ook een tijdrovende aangelegenheid zal zijn. Vermits bij hypothese de wet van toepassing is en het naleven van de meldingsplicht niet wordt gesanctioneerd, kan euthanasie straffeloos en zonder enige controle achteraf worden verricht. Als die situatie een of twee jaar aansleept, dreigen dan geen praktijken te ontstaan die achteraf niet meer kunnen worden teruggeschreefd?

Het is derhalve aangewezen dat de Koning dit document opstelt; bovendien moet het document beschikbaar zijn vanaf de eerste dag dat de wet in werking treedt.

Nr. 508 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5quater

Het voorgestelde artikel vervangen als volgt:

«Art. 5quater. — § 1. De regionale toetsingscommissie onderzoekt het volledig ingevulde registratiedocument dat haar door de behandelende arts is overgemaakt.

liste. Un arrêté délibéré en Conseil des ministres fixera les modalités de désignation de ces membres.

Les commissions régionales de contrôle devront en tout cas être composées de trois membres doctors en médecine et de trois membres licenciés en droit, justifiant d'une expérience professionnelle utile d'au moins dix ans. En outre, un éthicien fera partie de ces commissions. Elles seront présidées par l'un des juristes.

Les membres de la commission seront désignés pour une période de deux ans, renouvelable une fois.

N° 507 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 1er de cet article, remplacer les mots «la commission» par les mots «le Roi».

Justification

L'article 5ter proposé dispose que la commission d'évaluation fédérale établit elle-même le document d'enregistrement.

L'on s'est manifestement inspiré de la loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation de la loi relative à l'interruption de grossesse: en l'espèce aussi, la loi prévoit que la commission établit elle-même le document d'enregistrement.

Ce n'était pas une tâche aisée et, finalement, l'enregistrement des interruptions de grossesse n'a commencé que le 1er octobre 1992, donc plus de deux ans après l'entrée en vigueur de la loi du 3 avril 1990. Aux termes du texte de la proposition, la commission ne pourra rédiger ce document qu'une fois que la loi sera entrée en vigueur et que la commission sera constituée, ce qui prendra également du temps. Comme la loi est applicable par hypothèse et que le respect de l'obligation de communication n'est pas sanctionné, l'euthanasie peut être pratiquée impunément et sans aucun contrôle *a posteriori*. Si cette situation traîne un an ou deux, ne risque-t-on pas de voir naître des pratiques auxquelles il sera ensuite difficile de mettre fin?

Il faut donc que ce soit le Roi qui établisse ce document; qui plus est, celui-ci doit être disponible le premier jour de l'entrée en vigueur de la loi.

N° 508 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5quater

Remplacer cet article par le texte suivant:

«Art. 5quater. — § 1er. La commission régionale de contrôle examine le document d'enregistrement dûment complété que lui communique le médecin.

Indien de regionale toetsingscommissie vaststelt dat het registratiedocument onvolledig is, of buiten de in artikel 5 voorziene termijn werd overgemaakt, maakt zij het document onverwijld over aan de procureur des Konings van de plaats van overlijden van de patiënt.

§ 2. De regionale toetsingscommissie gaat op basis van het anonieme deel van het registratiedocument na of de euthanasie is uitgevoerd onder de voorwaarden en volgens de procedures bepaald in de artikelen 3 en 4.

Indien de regionale toetsingscommissie vaststelt dat de arts deze voorwaarden en procedures kennelijk niet of onvoldoende heeft nageleefd, kan de commissie bij gewone meerderheid besluiten om de anonimiteit op te heffen. Zij neemt dan kennis van het eerste deel van het registratiedocument, en hoort de arts die de euthanasie heeft uitgevoerd. Zij kan tevens elk element uit het medisch dossier dat betrekking heeft op de euthanasie opvragen.

Uiterlijk twee maand na ontvangst van het registratiedocument maakt de regionale toetsingscommissie het dossier over aan de procureur des Konings van de plaats van overlijden van de patiënt.

Het oordeel van de regionale toetsingscommissie strekt de procureur des Konings enkel tot advies.

De arts die de euthanasie uitvoerde wordt schriftelijk op de hoogte gebracht van het oordeel van de regionale toetsingscommissie.»

Verantwoording

— De regionale toetsingscommissie onderzoekt het volledig ingevulde registratiedocument. Indien zij vaststelt dat het registratiedocument niet volledig is ingevuld of laattijdig werd overgemaakt, maakt zij het onmiddellijk over aan de procureur des Konings van de plaats van het overlijden (= de procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement waar de toetsingscommissie zetelt).

— De toetsingscommissie gaat na of de euthanasie is verlopen volgens de voorwaarden en procedures bedoeld in de artikelen 3 en 4. Hierbij treedt de toetsingscommissie niet op als rechtscollege, maar enkel als adviserende instantie. Immers dient de toetsingscommissie elk oordeel, zij het positief of negatief, over te maken aan de procureur des Konings.

Zo zij dit nodig acht, kan de toetsingscommissie tevens besluiten om de arts die de euthanasie uitvoerde te horen, dan wel het medisch dossier op te vragen, teneinde haar oordeel beter te kunnen ondersteunen. Dit is evenwel geen verplichting. Indien de toetsingscommissie oordeelt dat de voorwaarden en procedures kennelijk niet of onvoldoende werden nageleefd, kan zij ook besluiten het dossier en haar oordeel over te maken aan de procureur zonder dat de arts werd gehoord dan wel het medisch dossier werd ingekeken.

Hoe dan ook dient het dossier twee maand na ontvangst te worden overgezonden aan de procureur des Konings.

Indien de toetsingscommissie binnen deze twee maand een oordeel uitbracht, wordt dit tevens meegedeeld aan de betrokken arts.

Si la commission régionale de contrôle constate que le document d'enregistrement est incomplet, ou qu'il a été communiqué en dehors des délais prévus à l'article 5, elle transmet immédiatement le document au procureur du Roi du lieu du décès du patient.

§ 2. La commission régionale de contrôle vérifie sur la base du volet anonyme du document d'enregistrement, si l'euthanasie a été effectuée selon les conditions prévues par les articles 3 et 4.

Si elle constate que le médecin n'a manifestement pas respecté ces conditions et procédures ou qu'il les a respectées de manière insuffisante, la commission régionale de contrôle peut décider, à la majorité simple, de lever l'anonymat. Elle prend alors connaissance du premier volet du document d'enregistrement, et entend le médecin qui a pratiqué l'euthanasie. Elle peut également demander que lui soient communiqués tous les éléments du dossier médical relatifs à l'euthanasie.

Au plus tard deux mois après avoir reçu le document d'enregistrement, la commission régionale de contrôle transmet le dossier au procureur du Roi du lieu du décès du patient.

Le jugement de la commission régionale de contrôle n'a valeur que d'avis au procureur du Roi.

Le médecin qui a pratiqué l'euthanasie est informé par écrit du jugement de la commission régionale de contrôle.»

Justification

— La commission régionale de contrôle examine le document d'enregistrement dûment complété. Si elle constate que le document d'enregistrement n'a pas été dûment complété ou qu'il a été communiqué tardivement, elle le transmet immédiatement au procureur du Roi du lieu du décès du patient (= le procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire où la commission de contrôle siège).

— La commission de contrôle vérifie si l'euthanasie a été effectuée selon les conditions et les procédures prévues par les articles 3 et 4. À cet égard, la commission de contrôle n'agit pas en tant qu'instance juridictionnelle, mais en tant qu'instance d'avis. En effet, la commission de contrôle est tenue de communiquer chacun de ses jugements, qu'il soit positif ou négatif, au procureur du Roi.

Si elle l'estime nécessaire, la commission de contrôle peut également décider d'entendre le médecin qui a pratiqué l'euthanasie, ou demander le dossier, pour mieux étayer son jugement. Ce n'est toutefois pas une obligation. Si elle estime que les conditions et procédures n'ont manifestement pas été respectées ou qu'elles l'ont été de manière insuffisante, elle peut également décider de transmettre le dossier et communiquer son jugement au procureur sans entendre le médecin ni examiner le dossier médical.

Quoi qu'il en soit, le dossier doit être envoyé au procureur du Roi deux mois après sa réception.

Si la commission de contrôle a émis un jugement dans ces deux mois, celui-ci est également transmis au médecin concerné.

Nr. 509 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5sexies

In het voorgestelde artikel, tussen de woorden «van de commissie» en de woorden «voor het uitvoeren van haar wettelijke opdrachten», de woorden «en de regionale toetsingscommissies» invoegen.

Verantwoording

De Koning dient tevens voor de regionale toetsingscommissies een administratief kader ter beschikking te stellen.

Nr. 510 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5septies

In het voorgestelde artikel, tussen de woorden «van de commissie» en de woorden «alsook de vergoeding», de woorden «en van de regionale toetsingscommissies» invoegen.

Verantwoording

De werkingskosten, personeelskosten en vergoeding van de leden van de regionale toetsingscommissies dienen ten laste te komen van de begroting van de minister van Volksgezondheid en de minister van Justitie.

Nr. 511 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

In de Nederlandse tekst van het voorgestelde artikel, de woorden «die euthanasie toepast» vervangen door de woorden «die euthanasie heeft toegepast».

Verantwoording

Deze wijziging brengt de Nederlandstalige tekst in overeenstemming met de Franstalige tekst, die vermeldt «Le médecin qui a pratiqué une euthanasie.»

N° 509 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5sexies

À l'article proposé, entre les mots «de la commission» et les mots «en vue de l'accomplissement de ses missions légales», insérer les mots «et des commissions régionales de contrôle».

Justification

Le Roi doit également mettre un cadre administratif à la disposition des commissions régionales de contrôle.

N° 510 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5septies

À cet article, entre les mots «de la commission» et les mots «ainsi que la rétribution», insérer les mots «et des commissions régionales de contrôle».

Justification

Les frais de fonctionnement, les frais de personnel et la rémunération des membres des commissions régionales de contrôle doivent être mis à la charge du budget du ministre de la Santé publique et du ministre de la Justice.

N° 511 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

À l'article proposé, remplacer, dans le texte néerlandais, les mots «die euthanasie toepast» par les mots «die euthanasie heeft toegepast».

Justification

Cette modification met le texte néerlandais en conformité avec le texte français, qui est rédigé comme suit: «Le médecin qui a pratiqué une euthanasie.»

Nr. 512 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

In het voorgestelde artikel, tussen de woorden «binnen vier dagen» en de woorden «het volledig ingevulde registratiedocument», de woorden «na het overlijden van de patiënt» invoegen.

Verantwoording

Het voorgestelde artikel geeft niet aan wanneer de termijn aanvangt.

Nr. 513 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

In het voorgestelde artikel, de woorden «federale evaluatiecommissie» vervangen door de woorden «regionale toetsingscommissie van het gerechtelijk arrondissement waar de euthanasie werd toegepast».

Verantwoording

Het is wenselijk dat wordt geopteerd voor verscheidene regionale toetsingscommissies, eerder dan voor één centraal controleorgaan. Dit maakt een efficiënte opvolging en toetsing van de registratiedocumenten mogelijk en vermijdt overbelasting van de commissie.

Gezien immers geen sanctie wordt voorzien indien de voorgestelde federale evaluatiecommissie zich niet binnen de voorziene termijn van twee maanden uitsprekt, ontstaat bovendien een situatie van rechtsonzekerheid zowel ten opzichte van de arts, maar ook met betrekking tot de juridische waarde van een te laat uitgebracht oordeel van deze evaluatiecommissie.

Deze regionale toetsingscommissies kunnen worden geïnstalleerd per gerechtelijk arrondissement (zie amendement nr. 506 in artikel 5bis).

Nr. 514 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s. — Subsidiar amendement op hun amendement nr. 513)

Art. 5

In het voorgestelde artikel, het woord «evaluatiecommissie» vervangen door de woorden «controle- en evaluatiecommissie».

N° 512 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

À l'article proposé, remplacer les mots «endéans les quatre jours» par les mots «dans les quatre jours à compter du décès du patient».

Justification

L'amendement proposé n'indique pas le moment où le délai commence à courir.

N° 513 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

À l'article proposé, remplacer les mots «commission d'évaluation fédérale» par les mots «commission régionale de contrôle de l'arrondissement judiciaire où l'euthanasie a été pratiquée».

Justification

Il est préférable d'instituer plusieurs commissions régionales de contrôle plutôt qu'un organe central de contrôle. L'on pourra ainsi suivre et contrôler efficacement les documents d'enregistrement et éviter que la commission soit surchargée.

En effet, l'absence de sanction au cas où la commission d'évaluation fédérale proposée ne se prononce pas dans le délai prévu de deux mois, crée une situation d'insécurité juridique tant à l'égard du médecin qu'en ce qui concerne la valeur juridique d'un jugement émis hors délai par la commission d'évaluation.

Ces commissions régionales de contrôle peuvent être installées par arrondissement judiciaire (voir l'amendement n° 506, article 5bis).

N° 514 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 513)

Art. 5

À l'article proposé, remplacer les mots «commission d'évaluation» par les mots «commission de contrôle et d'évaluation».

Verantwoording

De evaluatiecommissie krijgt in het wetsvoorstel behoudens een evaluatie-opdracht tevens een opdracht tot controle van de naleving van de voorwaarden en procedures bedoeld in artikelen 3 en 4.

Nr. 515 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

Het voorgestelde artikel aanvullen met volgend lid :

« De overtreding van het voorgaande lid wordt gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot twee jaar en een geldboete van 26 tot 500 frank. »

Verantwoording

Het wetsvoorstel voorziet in geen enkele sanctie ingeval de arts die euthanasie toepaste geen melding verricht aan de federale evaluatiecommissie (die dan ook niet gevat is en op geen enkele wijze nog controle kan uitoefenen nopens de naleving van de voorwaarden en procedures bij euthanasie).

Nu ook het Burgerlijk Wetboek niet voorziet in een meldingsplicht voor artsen bij overlijden, is dit bij de toepassing van euthanasie hoe dan ook noodzakelijk. Het niet-naleven van deze meldingsplicht wordt gesanctioneerd met een correctionele gevangenisstraf.

Nr. 516 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 1 van het voorgestelde artikel, de woorden « federale evaluatiecommissie » vervangen door de woorden « federale controle- en evaluatiecommissie ».

Verantwoording

De voorgestelde commissie heeft een belangrijke controlerende bevoegdheid.

Nr. 517 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, eerste lid, van het voorgestelde artikel, de woorden « inzake de materies die tot de bevoegdheid

Justification

La commission d'évaluation se voit confier par la proposition de loi, outre une mission d'évaluation, une mission de contrôle du respect des conditions et procédures prévues par les articles 3 et 4.

N° 515 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

Compléter l'article 5 proposé par l'alinéa suivant :

« Toute infraction à la disposition de l'alinéa précédent est punie d'un emprisonnement de six mois à deux ans et d'une amende de 26 à 500 francs. »

Justification

La proposition de loi ne prévoit aucune sanction au cas où le médecin qui a pratiqué une euthanasie omet d'en informer la commission d'évaluation (qui n'est dès lors pas saisie et se retrouve dans l'impossibilité de contrôler si cette euthanasie s'est déroulée dans le respect des conditions et procédures prévues à cet effet).

Dès lors que le Code civil n'impose pas davantage aux médecins de faire une communication en cas de décès, il convient impérativement de prévoir une telle communication dans le cadre de l'application de l'euthanasie. La non-observance de cette obligation de communication est sanctionnée d'un emprisonnement correctionnel.

N° 516 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 1er de l'article proposé, remplacer les mots « commission fédérale d'évaluation » par les mots « commission fédérale de contrôle et d'évaluation ».

Justification

La commission proposée est investie d'un important pouvoir de contrôle.

N° 517 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, del'article proposé, remplacer les mots « dans les matières qui relèvent de la compétence

van de commissie behoren» **vervangen door de woorden** «inzake de medische ethiek, pijnbestrijding, stervensbegeleiding, palliatieve zorgverlening en het medisch recht, inzonderheid de patiëntentrechten».

Verantwoording

De libellering «materiales dit tot de bevoegdheid van de commissie behoren» is te vaag. Het is noodzakelijk te bepalen dat de leden van de commissie onderlegd zijn in de specifieke materiales als medische ethiek, pijnbestrijding, stervensbegeleiding, palliatieve zorgverlening en het medisch recht, de patiëntentrechten in het bijzonder.

Nr. 518 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

Aan § 2, eerste lid, van het voorgestelde artikel, volgende wijzigingen aanbrengen:

A) in de derde zin, het woord «acht» vervangen door het woord «zes»;

B) in de vierde zin, het woord «vier» vervangen door het woord «zes»;

C) in de laatste zin, het woord «vier» vervangen door het woord «twee»;

D) het lid aanvullen met volgende bepaling: «Twee leden zijn ethisch deskundigen, voorkomend op een pluralistisch, multidisciplinair samengestelde lijst, opgemaakt door de provinciale raad van de Orde van geneesheren.»

Verantwoording

Het voorgestelde artikel voorziet dat de federale evaluatiecommissie bestaat uit zestien leden, van wie slechts vier rechtsgeleerden.

Gezien het voorgestelde artikel *5quater* voorziet in een (onaanvaardbare) inperking van de vervolgingsbevoegdheid van het openbaar ministerie, functioneert deze commissie dan ook als een oneigenlijk rechtscollege, nu zij dient te oordelen over de al dan niet naleving van de voorwaarden en de procedures die de arts dient te respecteren, en dit oordeel bepaalt of het dossier al dan niet wordt overgemaakt aan de procureur des Konings.

Het is dan ook onaanvaardbaar dat de juridische toetsing van de naleving van deze voorwaarden en procedures een minderheidsrol krijgt in de werking van de commissie.

Minstens dient de vertegenwoordiging artsen/rechtsgeleerden op gelijke basis gesteund te zijn.

Bovendien is het noodzakelijk dat ook twee ethisch deskundigen zetelen in de commissie. Hun aanduiding vanuit een lijst opgesteld door de provinciale raad van de Orde der geneesheren waarborgt bovendien dat zij vertrouwd zijn met de medische ethiek en de problematiek van het waardig sterven in het bijzon-

de de commissie» **par les mots** «dans les domaines de l'éthique médicale, de la lutte contre la douleur, de l'accompagnement des mourants, des soins palliatifs et du droit de la médecine, notamment des droits des patients».

Justification

Le libellé «matières qui relèvent de la compétence de la commission» est trop vague. Il est nécessaire de préciser que les membres de la commission sont compétents dans les matières spécifiques que sont l'éthique médicale, la lutte contre la douleur, l'accompagnement des mourants, les soins palliatifs et le droit de la médecine, notamment les droits des patients.

N° 518 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article proposé, apporter les modifications suivantes:

A) dans la deuxième phrase, remplacer le mot «huit» par le mot «six»;

B) dans la troisième phrase, remplacer le mot «quatre» par le mot «six»;

C) dans la dernière phrase, remplacer le mot «quatre» par le mot «deux»;

D) compléter l'alinéa par la disposition suivante: «Deux membres sont spécialisés dans les questions éthiques et figurent sur une liste pluraliste et multidisciplinaire, établie par le conseil provincial de l'Ordre des médecins.»

Justification

L'article proposé prévoit que la commission d'évaluation fédérale se compose de seize membres, dont seulement quatre juristes.

Comme l'article *5quater* proposé prévoit une limitation (inacceptable) de la compétence de poursuite du ministère public, cette commission fonctionne par conséquent comme une fausse juridiction dès lors qu'elle est chargée de contrôler si les conditions et les procédures que le médecin doit remplir et suivre ont été respectées ou non, et que de son jugement dépendra la transmission ou non du dossier au procureur du Roi.

Il est par conséquent inacceptable que le contrôle judiciaire du respect de ces conditions et procédures n'occupe qu'un rang secondaire dans le fonctionnement de la commission.

Il faudrait à tout le moins que la représentation des médecins et des juristes soit équilibrée.

Par ailleurs, il est nécessaire que deux spécialistes des questions éthiques siègent au sein de la commission. Leur désignation à partir d'une liste établie par le conseil provincial de l'Ordre des médecins garantit de surcroît que l'éthique médicale, et en particulier la question de la mort dans la dignité, ne leur est pas étran-

der. Zelfs het wetsvoorstel «Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding», dat ter bespreking voorligt in de Nederlandse Eerste Kamer, voorziet in de aanwezigheid van een ethicus in de aldaar opgerichte toetsingscommissies.

Het amendement voorziet dan ook in een verdeling: 6 artsen, 6 rechtsgeleerden, 2 leden uit kringen belast met problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten en 2 ethisch deskundigen.

Nr. 519 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, eerste lid, van het voorgestelde artikel, de laatste zin vervangen als volgt :

«Twee leden zijn verpleegkundige met een nuttige beroepservaring van tien jaar. Twee leden komen uit erkende verenigingen die het omgaan met de problematiek van de palliatieve zorgverlening en de stervensbegeleiding als doel hebben.»

Verantwoording

Het is aangewezen dat ook twee verpleegkundigen deel uitmaken van de commissie.

De libellering «leden uit kringen die belast zijn met de problematiek van ongeneeslijke zieke patiënten» is te vaag; er moet daarom voorzien worden dat twee leden, die geen arts of verpleegkundige zijn maar toch belast zijn met de problematiek van de palliatieve zorgverlening en de stervensbegeleiding, zitting hebben in de federale commissie.

Nr. 520 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, eerste lid, van het voorgestelde artikel, de woorden «of advocaat» aanvullen met de woorden «met een nuttige beroepservaring van tien jaar».

Verantwoording

Gezien de belangrijke controlerende bevoegdheid van de commissie, is het aangewezen dat de leden-advocaten van de beroepscommissie over de nodige ervaring dienen te beschikken.

Nr. 521 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, eerste lid, van het voorgestelde artikel, tussen de woorden «doctor in de geneeskunde» en de

gère. Même la proposition de loi «Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding», qui est en cours d'examen à la Eerste Kamer du Parlement néerlandais, prévoit la présence d'un spécialiste des questions éthiques au sein des commissions de contrôle dont elle prévoit l'instauration.

L'amendement propose donc la répartition suivante: 6 médecins, 6 juristes, 2 membres issus des milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable et 2 experts en questions éthiques.

Nº 519 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article proposé, remplacer la dernière phrase par ce qui suit :

«Deux membres sont infirmiers et ont une expérience professionnelle utile de dix années. Deux membres sont issus d'associations agréées qui ont pour objet de s'occuper du problème des soins palliatifs et de l'accompagnement des mourants.»

Justification

Il serait souhaitable que la commission compte également deux infirmiers en son sein.

Le membre de phrase «milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable» est trop vague et c'est pourquoi il faut prévoir que deux membres, qui ne sont ni médecins ni infirmiers, mais chargés du problème des soins palliatifs et de l'accompagnement des mourants, soient membres de la commission fédérale.

Nº 520 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article proposé, insérer, après les mots «ou avocats», les mots «ayant une expérience professionnelle utile de dix années».

Justification

Eu égard à la compétence de contrôle importante de la commission, il est judicieux que les avocats qui en sont membres possèdent l'expérience requise.

Nº 521 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article proposé, entre les mots «sont docteurs en médecine» et les mots «dont

woorden «van wie er minstens vier hoogleraar zijn», **de woorden** «met een nuttige beroepservaring van tien jaar» **invoegen**.

Verantwoording

Gezien de belangrijke controlerende bevoegdheid van de commissie, is het aangewezen dat de leden-geneesheren van de beroepscommissie over de nodige ervaring dienen te beschikken.

Nr. 522 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, eerste lid, van het voorgestelde artikel, de woorden «met de problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten» **vervangen door de woorden** «die met de problematiek van de palliatieve zorgverlening en de stervensbegeleiding begaan zijn».

Verantwoording

De term «problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten» is te vaag; het is aangewezen dat in het commissie deskundigen zetelen die met de problematiek van de palliatieve zorgverlening en de stervensbegeleiding begaan zijn.

Nr. 523 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, eerste lid, van het voorgestelde artikel, het woord «kringen» **vervangen door de woorden** «de erkende verenigen».

Verantwoording

Het is onduidelijk wat wordt bedoeld met «kringen die belast zijn met de problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten». Door wie werden deze kringen «belast»? De voorgestelde libellering maakt enige objectivering onmogelijk.

Indien het gaat om kringen of verenigingen die zich tot doel stellen de problematiek van de ongeneeslijk zieke patiënten te bejeveren, is het aangewezen dat het hierbij om erkende verenigingen gaat.

Nr. 524 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, derde lid, van het voorgestelde artikel, de woorden «die kan worden verlengd» **vervangen door de woorden** «die eenmaal kan worden hernieuwd».

quatre au moins sont», **insérer les mots** «ayant une expérience professionnelle utile de dix années».

Justification

Eu égard à la compétence de contrôle importante de la commission, il est judicieux que les avocats qui en sont membres possèdent l'expérience requise.

N° 522 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article proposé, remplacer les mots «chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable» **par les mots** «sensibles à la problématique de la prise en charge palliative et de l'accompagnement des mourants».

Justification

Les mots «problématique des patients atteints d'une maladie incurable» sont trop vagues; il serait opportun que siègent au sein de la commission des experts sensibles à la problématique de la prise en charge palliative et de l'accompagnement des mourants.

N° 523 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 1er, de l'article proposé, remplacer les mots «milieux chargés» **par les mots** «associations agréées chargées».

Justification

On ne voit pas clairement ce qu'il y a lieu d'entendre par «milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable». Par qui ces milieux sont-ils «chargés»? Le libellé proposé rend impossible toute objectivation.

S'il s'agit de milieux ou d'associations qui se donnent pour but de se consacrer à la problématique des patients atteints d'une maladie incurable, il conviendrait que ce soient des associations agréées.

N° 524 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, remplacer le mot «renouvelable» **par les mots** «renouvelable une fois».

Verantwoording

De termijn van vier jaar kan niet worden verlengd, maar enkel hernieuwd.

Bovendien is het aangewezen in een beperking op de hernieuwing van dit mandaat te voorzien.

Nr. 525 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, derde lid, van het voorgestelde artikel, na de eerste zin volgende bepaling invoegen :

« Het mandaat wordt van rechtswege beëindigd indien het lid de hoedanigheid waarin hij zetelt verliest. »

Verantwoording

Er dient te worden bepaald dat als een lid-geneesheer of lid-rechtsgeleerde, dan wel het lid « uit de kringen die belast zijn met de problematiek van ongeneeslijk zieke patiënten » niet langer optreden in die hoedanigheid, dan ook niet langer kunnen zetelen in de commissie.

Nr. 526 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiar amendement op hun amendement nr. 527)

Art. 5bis

In § 2, derde lid, van het voorgestelde artikel, na de tweede zin, volgende bepaling invoegen :

« Het plaatsvervangend lid vervangt het effectief lid bij zijn afwezigheid. Bij overlijden of ontslag van een effectief lid neemt het plaatsvervangend lid diens plaats in. »

Verantwoording

Zo de herformulering van de tweede zin van § 2, derde lid, niet kan worden bijgetreden (zie amendement nr. 525) is het niettemin noodzakelijk te bepalen in welke gevallen het plaatsvervangend lid kan zetelen in de commissie.

Nr. 527 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, derde lid, van het voorgestelde artikel, de derde zin vervangen als volgt :

« Voor elk effectief lid wordt een plaatsvervanger met dezelfde hoedanigheid aangewezen uit de kandi-

Justification

Contrairement à la formulation du texte néerlandais (*verlengd, prorogé*), le terme de quatre ans ne peut être que renouvelé.

En outre, il convient de prévoir une limitation du renouvellement de ce mandat.

N° 525 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, après la première phrase, insérer la disposition suivante :

« Le mandat prend fin de plein droit lorsque le membre perd la qualité en laquelle il siège. »

Justification

Il y a lieu de prévoir qu'un membre qui siège en tant que médecin, un membre qui siège en tant que juriste ou le membre qui est « issu des milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable », ne peuvent plus siéger en ces qualités au sein de la commission une fois qu'ils les ont perdues.

N° 526 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 527)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, après la deuxième phrase, insérer la disposition suivante :

« Le membre suppléant remplace le membre effectif absent. En cas de décès ou de démission d'un membre effectif, le membre suppléant prend sa place. »

Justification

Même si l'on ne peut pas souscrire à la nouvelle rédaction de la deuxième phrase du § 2, alinéa 3 (voir l'amendement n° 525), il y a lieu de prévoir dans quels cas le membre suppléant peut siéger au sein de la commission.

N° 527 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, remplacer la troisième phrase par les dispositions suivantes :

« Pour chaque membre effectif, un membre suppléant ayant la même qualité est choisi parmi les

daten die niet als effectief lid werden aangewezen. Het plaatsvervangend lid vervangt het effectief lid bij zijn afwezigheid. Bij overlijden of ontslag van een effectief lid neemt het plaatsvervangend lid diens plaats in. »

Verantwoording

De voorgestelde tekst «De kandidaten die niet als effectief lid zijn aangewezen, worden tot plaatsvervanger benoemd, in de orde van opvolging die volgens een lijst bepaald wordt» is onduidelijk en vermeldt niet hoe de kandidaten worden gerangschikt op de «lijst». Evenmin wordt voorzien dat de plaatsvervangers in dezelfde hoedanigheid (arts, rechtsgeleerde, ...) dienen te zetelen bij ontstentenis van het effectief lid.

Het is aangewezen dat voor elk effectief lid tegelijkertijd een plaatsvervanger wordt aangewezen. Bovendien dient bepaald te worden in welke gevallen de plaatsvervanger het effectief lid dient te vervangen. Aldus dient bij overlijden of ontslag van een effectief lid geen nieuw lid te worden voorgedragen door de Senaat, maar neemt diens plaatsvervanger zijn plaats in tot het einde van de mandaatstermijn.

Nr. 528 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In § 2, derde lid, van het voorgestelde artikel, de laatste twee zinnen vervangen door volgende bepaling:

«De commissie kiest, volgens de bepalingen van het huishoudelijk reglement, uit hun leden een Nederlandstalige en een Franstalige vice-voorzitter, waarvan één hoogleraar in de rechten aan een Belgische universiteit of advocaat dient te zijn. De commissie duidt een van deze vice-voorzitters aan als voorzitter, wiens mandaat verstrijkt na twee jaar. »

Verantwoording

Het is noodzakelijk dat de commissie wordt voorgezeten door één voorzitter.

Immers bepaalt het voorgestelde artikel *5quater* dat de commissie, bij twijfel over de naleving van de voorwaarden bepaald in de artikelen 3 en 4, «bij gewone meerderheid» kan besluiten om de anonimiteit op te heffen.

Bij staking van stemmen impliceert dit evenwel dat een dossier nooit zal kunnen worden verzonden aan de procureur des Konings.

Door één voorzitter (in een tweejaarlijks rotatiesysteem) aan te duiden uit twee door de commissie zelf verkozen vice-voorzitters, kan worden voorzien dat de stem van de voorzitter in deze gevallen doorslaggevend is.

Tenslotte is het, gezien de belangrijke juridische implicaties van een oordeel van de commissie, noodzakelijk dat een van de vice-

candidats qui n'ont pas été désignés comme membres effectifs. Le membre suppléant remplace le membre effectif absent. En cas de décès ou de démission d'un membre effectif, le membre suppléant prend sa place. »

Justification

Le texte proposé («Les candidats qui n'ont pas été désignés comme membres effectifs sont nommés en qualité de membres suppléants, selon une liste déterminant l'ordre dans lequel ils seront appelés à suppléer») est vague et ne dit pas comment les candidats sont classés sur la «liste». Il n'est pas non plus prévu que les suppléants appelés à siéger en cas d'empêchement de membres effectifs doivent avoir la même qualité que ceux-ci (médecin, juriste, ...).

Il est indiqué de désigner un suppléant pour chaque membre effectif. De plus, il y a lieu de prévoir dans quels cas le suppléant doit remplacer le membre effectif. On évite ainsi que le Sénat doive proposer un nouveau membre en cas de décès ou de démission d'un membre effectif puisque le suppléant remplace ce membre jusqu'à la fin du mandat de celui-ci.

N° 528 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, remplacer les deux dernières phrases par la disposition suivante :

«La commission élit en son sein, conformément aux dispositions du règlement d'ordre intérieur, un vice-président francophone et un vice-président néerlandophone, l'un d'eux étant obligatoirement professeur de droit dans une université belge ou avocat. La commission désigne un de ces vice-présidents en qualité de président pour un mandat d'une durée de deux ans. »

Justification

Il s'impose que la commission soit présidée par un seul président.

En effet, l'article *5quater* proposé dispose qu'en cas de doute quant au respect des conditions visées aux articles 3 et 4, la commission peut décider, «à la majorité simple», de lever l'anonymat.

Cela signifie toutefois qu'en cas de partage des voix, un dossier ne pourra jamais être transmis au procureur du Roi.

Dans l'hypothèse d'un président unique (selon un système de rotation bisannuelle) choisi parmi les deux vice-présidents désignés par la commission elle-même, on pourrait prévoir que la voix du président est prépondérante en cas de partage.

Enfin, compte tenu des implications juridiques importantes du jugement que portera la commission, il s'impose qu'un des vice-

voorzitters een rechtsgeleerde is. Zelfs in het Nederlandse voorstel « Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding » wordt deze garantie ingebouwd door te voorzien dat de voorzitter steeds een rechtsgeleerde is.

Nr. 529 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op hun amendement nr. 528)

Art. 5bis

In § 2, derde lid, van het voorgestelde artikel, de laatste twee zinnen vervangen door volgende bepaling:

« De commissie kiest, volgens de bepalingen van het huishoudelijk reglement, uit hun leden een Nederlandstalige en een Franstalige vice-voorzitter. De commissie duidt een van deze vice-voorzitters aan als voorzitter, wiens mandaat verstrijkt na twee jaar. »

Verantwoording

Dit amendement herneemt de bepaling van amendement nr. 528, met uitzondering van de verplichte hoedanigheid van rechtsgeleerde van een van de vice-voorzitters.

Nr. 530 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op hun amendement nr. 528)

Art. 5bis

Het derde lid van § 2 van het voorgestelde artikel aanvullen met volgende bepaling:

« Een van beide voorzitters is hoogleraar in de rechten aan een Belgische universiteit of advocaat. »

Verantwoording

Gezien de belangrijke juridische implicaties van een oordeel van de commissie is het noodzakelijk dat een van de vice-voorzitters een rechtsgeleerde is. Zelfs in het Nederlandse voorstel « Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding » wordt deze garantie ingebouwd door te voorzien dat de voorzitter steeds een rechtsgeleerde is.

Nr. 531 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

De eerste zin van § 3 van het voorgestelde artikel aanvullen als volgt:

« en legt het voor ter bekrachtiging door de Koning ».

présidents soit juriste. Même la proposition néerlandaise (« Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding ») contient pareille garantie puisqu'elle prévoit que le président est toujours un juriste.

N° 529 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 528)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, remplacer les deux dernières phrases par la disposition suivante:

« La commission élit en son sein, conformément aux dispositions du règlement d'ordre intérieur, un vice-président francophone et un vice-président néerlandophone. La commission désigne un de ces vice-présidents en qualité de président pour un mandat d'une durée de deux ans. »

Justification

Cet amendement reproduit la disposition de l'amendement n° 528, à l'exception de l'obligation pour un des deux vice-présidents d'avoir la qualité de juriste.

N° 530 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 528)

Art. 5bis

Compléter l'alinéa 3, du § 2 de l'article proposé, par la disposition suivante:

« Un des deux présidents est professeur de droit dans une université belge ou avocat. »

Justification

Compte tenu des implications juridiques importantes du jugement que portera la commission, il s'impose qu'un des vice-présidents soit juriste. Même la proposition néerlandaise (« Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding ») comporte cette garantie, puisqu'elle prévoit que la présidence est toujours assumée par un juriste.

N° 531 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Compléter la première phrase du § 3 de l'article proposé, par ce qui suit:

« et le soumet au Roi pour ratification ».

Verantwoording

Het is aangewezen dat de Koning het reglement van inwendige orde van de commissie bekrachtigt.

Nr. 532 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op hun amendement nr. 531)

Art. 5bis

De eerste zin van § 3 van het voorgestelde artikel aanvullen als volgt:

« en legt het voor ter goedkeuring van de minister van Justitie en de minister van Volksgezondheid ».

Verantwoording

Het is aangewezen dat het reglement van orde dient te worden goedgekeurd door beide bevoegde ministers.

Nr. 533 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

Paragraaf 3 van het voorgestelde artikel aanvullen als volgt:

« Deze kamers worden samengesteld naar evenredigheid met de hoedanigheid van de leden in de voltallige commissie, en bevatten minimaal twee doctors in de geneeskunde en twee hoogleraren in de rechten of advocaten. »

Verantwoording

Er moet worden vermeden dat kamers worden samengesteld die uitsluitend bestaan uit bijvoorbeeld geneesheren, rechtsgeleerden of vertegenwoordigers uit kringen belast met de problematiek van ongeneeslijke zieke patiënten.

Elke kamer dient naar evenredigheid met de voltallige commissie te worden samengesteld.

Nr. 534 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op hun amendement nr. 533)

Art. 5bis

Paragraaf 3 van het voorgestelde artikel aanvullen met volgende bepaling:

« Elke kamer bevat minstens één doctor in de geneeskunde, één hoogleraar in de rechten of advo-

Justification

Il convient que le Roi ratifie le règlement d'ordre intérieur de la commission.

N° 532 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 531)

Art. 5bis

Compléter la première phrase du § 3 de l'article proposé, par ce qui suit:

« et le soumet à l'approbation du ministre de la Justice et du ministre de la Santé publique ».

Justification

Il convient que le règlement d'ordre intérieur soit approuvé par les deux ministres compétents.

N° 533 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Compléter le § 3 de l'article proposé, par la disposition suivante:

« Ces chambres sont constituées proportionnellement à la qualité des membres de la commission plénière et comportent au moins deux docteurs en médecine et deux professeurs de droit ou avocats. »

Justification

Il faut éviter de constituer des chambres composées exclusivement par exemple de médecins, de juristes ou de représentants de milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable.

La composition de chaque chambre doit être proportionnelle à celle de la commission plénière.

N° 534 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 533)

Art. 5bis

Compléter le § 3 de l'article proposé, par la disposition suivante:

« Chaque chambre comporte au moins un docteur en médecine, un professeur de droit ou avocat et un

caat en één lid uit kringen die belast zijn met de problematiek van ongeneeslijke zieke patiënten. »

Verantwoording

In subsidiaire orde wordt voorgesteld om minimaal een vertegenwoordiger van elke hoedanigheid in de kamers op te nemen.

Nr. 535 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

Paragraaf 3, van het voorgestelde artikelaanvullen met de volgende bepalingen :

«Deze kamers kunnen evenwel geen beslissing of oordeel nemen zoals bedoeld in artikel 5quater. »

Verantwoording

Het installeren van kamers mag enkel tot doel hebben de controle op de registratiedocumenten te vergemakkelijken en desgevallend te adviseren nopens het uiteindelijke oordeel dat de commissie, en enkel de commissie, kan nemen.

Nr. 536 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het eerste lid van het voorgestelde artikel, de woorden «de commissie» vervangen door de woorden «de Koning».

Verantwoording

Het voorgestelde artikel 5ter bepaalt dat de federale evaluatiecommissie zelf het registratiedocument opstelt.

Blijkbaar heeft de wet van 13 augustus 1990 tot oprichting van de evaluatiecommissie zwangerschapsafbreking model gestaan: ook hier voorziet de wet dat de commissie zelf het registratiedocument opstelt.

Dat was geen eenvoudige opdracht en uiteindelijk is de registratie van zwangerschapsafbrekingen pas op 1 oktober 1992 aangevat, dit is ruim 2 jaar na de inwerkingtreding van de wet van 3 april 1990. Zoals de tekst van het voorstel luidt, kan de commissie dat document maar opstellen na de inwerkingtreding van de wet en nadat de commissie werd samengesteld, wat ook een tijdrovende aangelegenheid zal zijn. Vermits bij hypothese de wet van toepassing is en het naleven van de meldingsplicht niet wordt gesanctioneerd, kan euthanasie straffeloos en zonder enige controle achteraf worden verricht. Als die situatie een of twee jaar aansleept, dreigen dan geen praktijken te ontstaan die achteraf niet meer kunnen worden teruggeschroefd?

membre issu de milieux chargés de la problématique des patients atteints d'une maladie incurable. »

Justification

Subsidiairement, il est proposé d'admettre dans les chambres au moins un représentant de chaque qualité.

N° 535 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Compléter le § 3 de l'article proposé, par la disposition suivante :

« Ces chambres ne peuvent toutefois pas prendre de décision ni émettre de jugement au sens de l'article 5quater. »

Justification

L'installation de chambres ne peut avoir pour but que de faciliter le contrôle des documents d'enregistrement et, le cas échéant, de donner des avis sur le jugement final que la commission, et elle seule, peut émettre.

N° 536 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Au premier alinéa de l'article proposé, remplacer les mots «la commission» par les mots «le Roi».

Justification

L'article 5ter proposé dispose que la commission d'évaluation fédérale établit elle-même le document d'enregistrement.

On s'est manifestement inspiré de la loi du 13 août 1990 visant à créer une commission d'évaluation en matière d'interruption de grossesse: là aussi la loi prévoit que la commission établit elle-même le document d'enregistrement.

Ce n'était pas une mince affaire et, en fin de compte, l'enregistrement des interruptions de grossesse n'a commencé que le 1er octobre 1992, soit plus de deux ans après l'entrée en vigueur de la loi, le 3 avril 1990. Telle que la proposition est rédigée, la commission ne peut établir ce document qu'une fois la proposition de loi entrée en vigueur et qu'après la constitution de la commission, ce qui prendra aussi du temps. Puisque par hypothèse la loi est d'application et que le respect de l'obligation de communiquer n'est pas sanctionné, l'euthanasie peut être pratiquée en toute impunité et sans le moindre contrôle *a posteriori*. Si cette situation persiste un ou deux ans, ne risque-t-on pas de voir apparaître des pratiques que l'on ne pourra plus réprimer par la suite?

Het is derhalve aangewezen dat de Koning dit document opstelt; bovendien moet het document beschikbaar zijn vanaf de eerste dag dat de wet in werking treedt.

Nr. 537 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het tweede lid, 2°, van het voorgestelde artikel, de woorden « van de behandelende arts » vervangen door de woorden « van de arts die de euthanasie heeft toegepast ».

Verantwoording

De libellering « de behandelende arts » kan zorgen voor dubbelzinnigheid, nu het wetsvoorstel het mogelijk maakt dat ook andere artsen dan « de behandelende arts » de euthanasie toepassen (bijvoorbeeld indien deze arts een gewetensbezwaar inroept, conform artikel 6 van het voorstel).

Daarom dient te worden voorzien dat « de arts die de euthanasie heeft toegepast » zijn gegevens opneemt in het registratiedocument.

Nr. 538 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het tweede lid, 4°, van het voorgestelde artikel, tussen de woorden « heeft geraadpleegd » en de woorden «, en de data », de woorden « of met wie hij het verzoek of de wilsverklaring van de patiënt heeft besproken » invoegen.

Verantwoording

De voorgestelde tekst voorziet enkel dat de identificatiegegevens van de personen die de arts heeft geraadpleegd in het registratiedocument dienen te worden opgenomen.

Volgens artikels 3 en 4 van het voorstel dient de arts enkel een tweede dan wel een derde arts te « raadplegen ».

Artikels 3 en 4 voorzien anderzijds dat de arts met het verplegend team, de vertrouwenspersoon, de naasten van de patiënt, het verzoek van de patiënt dient te bespreken.

Om elke dubbelzinnigheid weg te nemen, is het noodzakelijk in deze aanvulling te voorzien.

Il est dès lors indiqué que ce soit le Roi qui établisse ce document; de plus, le document doit être disponible dès le premier jour de l'entrée en vigueur de la loi.

N° 537 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 2, 2°, de l'article proposé, remplacer les mots « du médecin traitant » par les mots « du médecin qui a pratiqué l'euthanasie ».

Justification

L'expression « le médecin traitant » peut prêter à confusion, dès lors que la proposition de loi permet aussi à des médecins autres que le « médecin traitant » de pratiquer l'euthanasie (par exemple, si ce médecin invoque une objection de conscience, conformément à l'article 6 de la proposition de loi).

Voilà pourquoi il convient de prévoir que « le médecin qui a pratiqué l'euthanasie » consigne les données dont il dispose dans le document d'enregistrement.

N° 538 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 2, 4°, de l'article proposé, remplacer les mots « consultées par le médecin traitant » par les mots « que le médecin traitant a consultées ou avec lesquelles il a examiné la requête ou la déclaration de volonté du patient ».

Justification

Le texte proposé prévoit uniquement que les données d'identification des personnes que le médecin a consultées doivent être consignées dans le document d'enregistrement.

Aux termes des articles 3 et 4 de la proposition, le médecin peut se contenter de « consulter » un deuxième, voire un troisième médecin.

Or, les articles 3 et 4 prévoient que le médecin est tenu d'examiner la requête du patient avec l'équipe soignante, la personne de confiance et les proches du patient.

Afin de lever toute ambiguïté, l'ajout proposé est indispensable.

Nr. 539 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het tweede lid, 4°, van het voorgestelde artikel, de woorden «behandelende arts» vervangen door de woorden «arts die de euthanasie heeft toegepast».

Verantwoording

Niet de gegevens van de personen die de «behandelende arts» heeft geraadpleegd, maar de gegevens van de personen die de arts die euthanasie toepaste heeft geraadpleegd, dienen te worden opgenomen in het dossier.

Behandelende arts en «arts die euthanasie toepaste» zijn immers geenszins synoniemen (bijvoorbeeld indien de behandelende arts op grond van artikel 6 geen euthanasie wilde toepassen).

Nr. 540 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het tweede lid, 5°, van het voorgestelde artikel, het woord «gemandateerde» en het woord «gemandateerde(n)» vervangen door het woord «vertrouwenspersoon» en het woord «vertrouwensperso(o)n(en)».

Verantwoording

Deze wijziging brengt de terminologie in aanpassing met de gehanteerde terminologie in artikel 4, zoals die werd aangepast ingevolge eerdere opmerkingen van de indiener van dit amendement.

Nr. 541 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het tweede lid, 5°, van het voorgestelde artikel, de woorden «de naam en de voornamen» vervangen door het woord «de naam, de voornamen en de woonplaats».

Verantwoording

Ook de woonplaats van de vertrouwenspersoon dient opgenomen te worden in het anonieme deel van het registratiedocument.

N° 539 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 2, 4°, de l'article proposé, remplacer les mots «le médecin traitant» par les mots «le médecin qui a pratiqué l'euthanasie».

Justification

Il ne convient pas de verser au dossier les données des personnes que le «médecin traitant» a consultées, mais celles des personnes que le médecin qui a pratiqué l'euthanasie a consultées.

«Médecin traitant» et «médecin qui a pratiqué l'euthanasie» ne sont en effet nullement synonymes (par exemple, si le médecin traitant a refusé de pratiquer l'euthanasie comme l'article 6 l'autorise à le faire).

N° 540 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 2, 5°, de l'article proposé, remplacer les mots «un ou plusieurs mandataires» par les mots «une ou plusieurs personnes de confiance» et les mots «les nom et prénoms du mandataire qui est intervenu» par les mots «les nom(s) et prénoms de la (des) personne(s) de confiance qui est (sont) intervenue(s)».

Justification

Cette modification permet d'harmoniser la terminologie avec celle qui a été utilisée à l'article 4, tel qu'adapté à la suite de remarques antérieures de l'auteur du présent amendement.

N° 541 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 2, 5°, de l'article proposé, remplacer les mots «les nom et prénoms» par les mots «les nom, prénoms et domicile».

Justification

Il faut également faire figurer le domicile de la personne de confiance dans le volet anonyme du document d'enregistrement.

Nr. 542 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter**Het tweede lid, 5°, van het voorgestelde artikel, aanvullen met volgende bepaling :**

« de naam, de voornamen en de woonplaats van de getuigen ten overstaan van wie de wilsverklaring werd opgesteld ».

Verantwoording

Het is noodzakelijk ook de identificatiegegevens van de getuigen ten overstaan van wie de wilsverklaring werd opgesteld op te nemen in het anonieme deel van het registratiedocument.

De opname van de identificatie van deze personen maakt het ook mogelijk te controleren of een van deze personen inderdaad geen materieel belang had bij het overlijden van de patiënt.

Nr. 543 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter**Het tweedelid van het voorgestelde artikel aanvullen met volgende bepaling :**

« 6° indien de patiënt niet in staat was zijn verzoek op schrift te stellen of fysiek blijvend niet in staat was om een wilsverklaring op te stellen en te tekenen, de naam, voornamen, woonplaats en geboortedatum van de persoon die dit verzoek of de wilsverklaring schriftelijk heeft opgesteld ».

Verantwoording

Het is noodzakelijk dat in de gevallen waarbij een patiënt zijn mondeling verzoek niet schriftelijk kon opstellen of zijn wilsverklaring eigenhandig opstellen, de persoon die dit in zijn plaats deed wordt geïdentificeerd in het anonieme deel van het registratiedocument.

Aangezien artikels 3 en 4 bepalen dat dit een meerderjarige persoon dient te zijn, dient tevens zijn geboortedatum te worden opgenomen.

De opname van de identificatie van deze persoon maakt het bovendien mogelijk te onderzoeken of deze geen materieel belang had bij het overlijden van de patiënt.

N° 542 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter**Compléter l'alinéa 2, 5°, de l'article proposé, par la disposition suivante :**

« les nom, prénoms et domicile des témoins en présence de qui la déclaration de volonté a été faite ».

Justification

Il faut également faire figurer dans le volet anonyme du document d'enregistrement les données d'identification des témoins en présence desquels la déclaration de volonté a été faite.

Faire figurer l'identité de ces personnes dans le document permettra également de contrôler si aucune d'entre elles n'avait effectivement d'intérêt matériel au décès du patient.

N° 543 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter**Compléter l'alinéa 2 de l'article proposé, par la disposition suivante :**

« 6° si le patient n'était pas en état d'acter sa requête par écrit ou s'il était physiquement dans l'impossibilité permanente de rédiger et de signer une déclaration de volonté, les nom, prénoms, domicile et date de naissance de la personne qui a acté par écrit cette requête ou la déclaration de volonté ».

Justification

Dans l'hypothèse où le patient n'a pas pu acter sa requête orale par écrit ou n'a pas pu rédiger lui-même sa déclaration de volonté, il y a lieu d'identifier la personne qui l'a fait à sa place dans le volet anonyme du document d'enregistrement.

Vu que les articles 3 et 4 disposent que cette personne doit être majeure, il y a lieu de mentionner également sa date de naissance.

Inclure l'identification de cette personne permet en outre de déterminer si celle-ci n'a pas eu d'intérêt matériel au décès du patient.

Nr. 544 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierdelid, 2°, van het voorgestelde artikel, de woorden « van overlijden » vervangen door de woorden « van de toegepaste euthanasie en van het overlijden ».

Verantwoording

Het is noodzakelijk dat niet enkel het uur van het overlijden, maar ook het uur van de toegepaste euthanasie wordt vermeld, nu beide momenten niet noodzakelijk samenvallen.

Bovendien maakt dit tevens een controle mogelijk op de wijze waarop de euthanasie is toegepast en de gebruikte middelen.

Nr. 545 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Het vierde lid, 4°, van het voorgestelde artikel aanvullen met volgende bepaling :

« en de data van de gesprekken die hij hieromtrent met de patiënt heeft gevoerd ».

Verantwoording

Artikel 3, § 2, 2°, bepaalt dat de arts zich dient te verzekeren van de aanhoudende pijn van de patiënt via meerdere gesprekken die, rekening houdend met de ontwikkeling van de gezondheidstoestand van de patiënt, over een redelijke periode worden gespreid.

Om na te gaan of deze voorwaarde inderdaad werd nageleefd door de arts, dient de evaluatiecommissie uiteraard over deze gegevens te beschikken.

Nr. 546 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In vierde lid van het voorgestelde artikel, een 5° bis invoegen, luidend als volgt :

« 5° bis of de patiënt zich in een medisch uitzichtloze toestand bevond ».

N° 544 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4, 2°, de l'article proposé, remplacer les mots « du décès » par les mots « de l'euthanasie pratiquée et du décès ».

Justification

Il y a lieu de mentionner non seulement l'heure du décès, mais aussi l'heure à laquelle l'euthanasie a été pratiquée, car ces deux moments ne se confondent pas nécessairement.

Cela permettra également d'exercer un contrôle sur la manière dont l'euthanasie a été pratiquée et sur les moyens qui ont été utilisés.

N° 545 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Compléter l'alinéa 4, 4°, de l'article proposé, par le membre de phrase suivant :

« et les dates des entretiens que le médecin a eus à ce sujet avec le patient ».

Justification

L'article 3, § 2, 2°, dispose que le médecin doit s'assurer de la persistance de la souffrance du patient au moyen de plusieurs entretiens, espacés d'un délai raisonnable au regard de l'évolution de l'état du patient.

Pour vérifier si le médecin a effectivement respecté cette condition, la commission d'évaluation devra bien entendu disposer de ces informations.

N° 546 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article proposé, insérer un 5° bis, rédigé comme suit :

« 5° bis ou les raisons pour lesquelles le patient se trouvait dans une situation médicale sans issue ».

Verantwoording

Tijdens de bespreking van artikel 3 werd door de indieners van het voorstel, ondanks de onduidelijke libellering van het artikel, gesteld dat de « medisch uitzichtloze toestand » in zijn objectiviteit dient te worden beoordeeld door de evaluatiecommissie.

De evaluatiecommissie dient dan ook in staat te zijn om uit het registratiedocument van de arts op te maken in welke mate de patiënt zich in een medisch uitzichtloze toestand bevond.

Nr. 547 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Het vierde lid, 6°, van het voorgestelde artikel aanvullen met volgende bepaling :

« en de data van de gesprekken die hij hieromtrent met de patiënt heeft gevoerd; »

Verantwoording

Artikel 3, § 2, 2°, van het wetsvoorstel bepaalt dat de arts zich dient te verzekeren van het duurzaam karakter van het verzoek van de patiënt door middel van meerdere gesprekken die, rekening houdend met de gezondheidstoestand van de patiënt, over een redelijke periode worden gespreid.

Teneinde te kunnen nagaan of deze voorwaarde door de arts werd nageleefd, dienen deze gegevens ook te worden opgenomen in het registratiedocument.

Nr. 548 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid van het voorgestelde artikel een 6^{o bis} invoegen, luidend als volgt :

« 6^{o bis} de datum waarop de patiënt zijn verzoek voor het eerst heeft geuit, de data waarop de patiënt zijn verzoek heeft herhaald en de datum waarop dit verzoek op schrift werd gesteld ».

Verantwoording

De commissie dient noodzakelijkerwijze te beschikken over de precieze data waarop de patiënt zijn verzoek voor het eerst heeft geuit, zijn verzoek heeft herhaald en wanneer het verzoek op schrift werd gesteld.

Dit stelt de commissie niet enkel in staat om het herhaald karakter van het verzoek te beoordelen, maar eveneens om te beoordelen of de patiënt op het moment van het uiten van zijn verzoek meerderjarig dan wel ontvoegd minderjarig was.

Bovendien is de controle op de datum waarop het verzoek op schrift werd gesteld noodzakelijk om na te gaan of, in geval van

Justification

Lors de l'examen de l'article 3, les auteurs de la proposition ont affirmé, en dépit de la rédaction vague de cet article, que la commission d'évaluation devait apprécier avec objectivité la « situation médicale sans issue ».

La commission d'évaluation doit donc être en mesure de déterminer, sur la base du document d'enregistrement, dans quelle mesure le patient se trouvait dans une telle situation.

N° 547 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Compléter l'alinéa 4, 6°, de l'article proposé, par les mots suivants :

« et les dates des entretiens qu'il a eus à ce sujet avec le patient; »

Justification

L'article 3, § 2, 2°, de la proposition de loi dispose que le médecin doit s'assurer de la persistance de la demande du patient par le biais d'une série d'entretiens espacés d'un délai raisonnable au regard de l'évolution de l'état du patient.

Ces données doivent également être consignées dans le document d'enregistrement pour permettre de vérifier si le médecin a respecté cette condition.

N° 548 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article proposé, insérer un 6^{o bis}, rédigé comme suit :

« 6^{o bis} la date à laquelle le patient a fait part de sa demande pour la première fois, les dates auxquelles il a réitéré sa demande et la date à laquelle cette demande a été consignée par écrit ».

Justification

La commission doit absolument connaître la date précise à laquelle le patient a fait part de sa demande pour la première fois, les dates auxquelles il l'a réitérée et celle à laquelle sa demande a été consignée par écrit.

Cela permettra à la commission d'apprécier non seulement si la demande présente un caractère itératif, mais aussi si, au moment où il a fait part de sa demande, le patient était majeur ou mineur émancipé.

De plus, il est nécessaire de contrôler la date à laquelle la demande a été consignée par écrit en vue de vérifier si, dans le cas

euthanasie op een patiënt die kennelijk niet binnen afzienbare tijd zou overlijden, er minstens één maand verlopen is tussen het schriftelijke verzoek van de patiënt en de euthanasie, zoals artikel 3, § 3, 2°, uitdrukkelijk voorziet.

Nr. 549 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid van het voorgestelde artikel, een 6^oter invoegen, luidend als volgt :

« 6^oter indien de patiënt niet in staat was zijn verzoek op schrift te stellen, of het document werd ondertekend door een meerderjarige persoon zonder materieel belang bij het overlijden van de patiënt, de naam van de arts hierbij aanwezig vermeldt en de redenen waarom deze patiënt niet in staat was om zijn verzoek op schrift te formuleren ».

Verantwoording

Artikel 3, § 4, voorziet dat, indien de patiënt zelf niet in staat is om zijn verzoek op schrift te stellen, dit kan gebeuren door een meerderjarige persoon die geen materieel belang mag hebben bij het overlijden van de patiënt. Deze persoon dient de redenen hiervan in het document te vermelden, en de naam van de arts die aanwezig is bij het opstellen van dit document te vermelden.

Teneinde de evaluatiecommissie in staat te stellen de naleving van deze voorwaarden na te gaan, dienen deze gegevens opgenomen te worden in het registratiedocument.

Nr. 550 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid van het voorgestelde artikel, een 6^oquater invoegen, luidend als volgt :

« 6^oquater of er sprake was van enige externe druk bij het tot stand komen van het verzoek ».

Verantwoording

Het is noodzakelijk dat de arts bevestigt of er enige indicaties waren van externe druk bij het tot stand komen van het verzoek van de patiënt: dit is immers een van de grondvoorwaarden waarvan de arts zich dient te vergewissen vooraleer hij op het euthanasieverzoek kan ingaan.

d'un acte euthanasique pratiqué sur la personne d'un patient qui n'est manifestement pas à l'article de la mort, il s'est écoulé au moins un mois entre la demande écrite du patient et l'acte euthanasique, comme l'article 3, § 3, 2°, le prévoit expressément.

N° 549 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article proposé, insérer un 6^oter rédigé comme suit :

« 6^oter au cas où le patient n'était pas en mesure de consigner sa demande par écrit, si le document a été signé par une personne majeure n'ayant aucun intérêt matériel au décès du patient, si ce document mentionne le nom du médecin présent et les raisons pour lesquelles ce patient n'était pas en état de formuler sa demande par écrit ».

Justification

L'article 3, § 4, prévoit que si le patient n'est pas en état d'acter sa demande par écrit, il peut le faire faire par une personne majeure qui ne peut avoir aucun intérêt matériel au décès du patient. Cette personne doit indiquer pour quelles raisons le patient n'est pas en état de formuler sa demande par écrit et mentionner le nom du médecin présent lors de la rédaction de ce document.

Ces données doivent figurer dans le document d'enregistrement en vue de permettre à la commission d'évaluation de vérifier si ces conditions ont été respectées.

N° 550 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article proposé, insérer un 6^oquater, rédigé comme suit :

« 6^oquater s'il y a eu une quelconque pression externe ayant conduit à la formulation de la demande ».

Justification

Il est nécessaire que le médecin confirme s'il y a eu une quelconque indication de pressions externes ayant pu conduire le patient à formuler sa demande: il s'agit en effet d'un des éléments essentiels dont le médecin doit s'assurer avant de pouvoir accéder à une demande d'euthanasie.

Nr. 551 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid van het voorgestelde artikel, een 6° quinquies invoegen, luidend als volgt :

« 6° quinquies of en op welke datum de patiënt ooit zijn verzoek heeft ingetrokken ».

Verantwoording

Voor de oordeelsvorming van de commissie is het noodzakelijk dat zij wordt ingelicht of de patiënt ooit zijn verzoek heeft ingetrokken (en desgevallend terug geuit).

Nr. 552 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid van het voorgestelde artikel, een 7° bis invoegen, luidend als volgt :

« 7° bis de data waarop hij de patiënt heeft ingelicht over zijn gezondheidstoestand en zijn levensverwachting en waarop hij de resterende therapeutische mogelijkheden, evenals die van de palliatieve zorg met de patiënt heeft besproken ».

Verantwoording

Artikel 3, § 2, 1°, voorziet dat de arts de patiënt dient in te lichten over zijn gezondheidstoestand en zijn levensverwachting, en met hem de eventueel nog resterende therapeutische mogelijkheden, evenals die van de palliatieve zorg, en hun gevolgen bespreken.

Teneinde te kunnen nagaan of de arts deze voorwaarde heeft nageleefd, dient dit in het registratiedocument voor de federale evaluatiecommissie te worden opgenomen.

Nr. 553 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid van het voorgestelde artikel, een 7° ter invoegen, luidend als volgt :

« 7° ter of er geen redelijke andere oplossing voor de situatie was ».

N° 551 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article proposé, insérer un 6° quinquies, rédigé comme suit :

« 6° quinquies si et à quelle date le patient a jamais retiré sa demande ».

Justification

Pour que la commission puisse se forger un avis, il est indispensable qu'elle sache si le patient a retiré sa demande à un moment donné (et l'a éventuellement réexprimée).

N° 552 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article proposé, insérer un 7° bis, rédigé comme suit :

« 7° bis les dates auxquelles il a informé le patient sur son état de santé et son espérance de vie et auxquelles il a discuté avec lui des possibilités thérapeutiques restantes ainsi que des possibilités de soins palliatifs ».

Justification

L'article 3, § 2, 1°, dispose que le médecin doit informer le patient de son état de santé et de son espérance de vie, ainsi que des possibilités thérapeutiques encore envisageables, des possibilités de soins palliatifs et des conséquences des unes et des autres.

Pour pouvoir vérifier si le médecin a respecté cette condition, il faut faire figurer ces données dans le document d'enregistrement destiné à la commission fédérale d'évaluation.

N° 553 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article proposé, insérer un 7° ter, rédigé comme suit :

« 7° ter s'il n'y avait pas d'autre solution raisonnable à la situation ».

Verantwoording

Artikel 3, § 2, 1°, voorziet dat de arts samen met de patiënt tot de overtuiging moet komen dat er voor de situatie waarin deze zich bevindt geen redelijke andere oplossing is.

Opdat de evaluatiecommissie kan nagaan of de arts deze voorwaarde heeft nageleefd, dient dit te worden opgenomen in het registratiedocument.

Nr. 554 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid, 10°, van het voorgestelde artikel, tussen de woorden «artsen en» en de woorden «de data», de woorden «het resultaat en» invoegen.

Verantwoording

Opdat de evaluatiecommissie een efficiënte controle kan uitoefenen op het vervuld zijn van alle voorwaarden en procedures, volstaat het niet alleen de hoedanigheid van de geraadpleegde artsen of de data waarop in het registratiedocument te vermelden, maar ook het resultaat van deze raadplegingen.

Nr. 555 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierde lid, 11°, van het voorgestelde artikel, tussen de woorden «geraadpleegd zijn» en de woorden «de data», de woorden «en het resultaat» invoegen.

Verantwoording

Opdat de evaluatiecommissie een efficiënte controle kan uitoefenen op het vervuld zijn van alle voorwaarden en procedures, volstaat het niet alleen de hoedanigheid van de geraadpleegde personen of de data waarop in het registratiedocument te vermelden, maar ook het resultaat van deze raadplegingen.

Nr. 556 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Aan het vierde lid, 11°, van het voorgestelde artikel volgende wijzigingen aanbrengen:

A) Tussen de woorden «geraadpleegd zijn» en de woorden «, en de data», de woorden «of met wie hij

Justification

L'article 3, § 2, 1°, dispose que le médecin doit arriver, avec le patient, à la conviction qu'il n'y a aucune autre solution raisonnable pour la situation dans laquelle il se trouve.

Si l'on veut que la commission d'évaluation puisse vérifier si le médecin a respecté cette condition, il faut inclure le point en question dans le document d'enregistrement.

N° 554 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4, 10°, de l'article proposé, remplacer les mots «et la date» par les mots «la date et le résultat».

Justification

Si l'on veut que la commission d'évaluation puisse contrôler effectivement si l'ensemble des conditions et procédures ont été respectées, il ne suffit pas de mentionner uniquement la qualité des médecins consultés ou les dates des consultations dans le document d'enregistrement, mais il faut également y faire figurer le résultat de ces consultations.

N° 555 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4, 11°, de l'article proposé, remplacer les mots «et la date» par les mots «la date et le résultat».

Justification

Si l'on veut que la commission d'évaluation puisse contrôler effectivement si l'ensemble des conditions et procédures ont été respectées, il ne suffit pas de mentionner uniquement la qualité des personnes consultées ou les dates des consultations dans le document d'enregistrement, mais il faut également y faire figurer le résultat de ces consultations.

N° 556 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4, 11°, de l'article proposé, apporter les modifications suivantes:

A) Remplacer les mots «consultées par le médecin et la date» par les mots «que le médecin a consultées

het verzoek of de wilsverklaring van de patiënt heeft besproken» **invoeegen.**

B) De bepaling aanvullen met de woorden « of gesprekken ».

Verantwoording

De voorgestelde tekst voorziet enkel dat de hoedanigheid van en de data waarop de personen die de arts heeft geraadpleegd in het registratiedocument dienen te worden opgenomen.

Volgens artikels 3 en 4 van het voorstel dient de arts enkel een tweede dan wel een derde arts te «raadplegen».

Artikels 3 en 4 voorzien anderzijds dat de arts met het verplegend team, de vertrouwenspersoon, de naasten van de patiënt, het verzoek van de patiënt dient te bespreken.

Om elke dubbelzinnigheid weg te nemen, is het noodzakelijk in deze aanvulling te voorzien.

Nr. 557 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Het vierde lid van het voorgestelde artikel aanvullen met een 13°, luidend als volgt :

« 13° de handelingen van de arts en hun resultaat, met inbegrip van het integrale verslag van de geraadpleegde arts(en) ».

Verantwoording

Artikel 5ter voorziet enkel dat de hoedanigheid van de geraadpleegde arts of artsen en de data van die raadplegingen in het registratiedocument worden opgenomen.

Teneinde het de evaluatiecommissie mogelijk te maken om hun controle op de naleving van de voorwaarden effectief te voeren, dienen ook de resultaten van de handelingen van de arts, alsmede het integrale verslag van de geraadpleegde arts(en) in het registratiedocument te worden opgenomen.

Het volstaat niet te stellen dat «bij twijfel» de commissie om inzage van deze verslagen of het medisch dossier kan verzoeken.

Het is op basis van de huidige voorgestelde registratiedocumenten amper mogelijk zich zelfs maar enig oordeel te vormen nopens de waarachtigheid van het vervuld zijn van de voorwaarden.

Nr. 558 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op hun amendement nr. 557)

Art. 5ter

Het vierde lid van het voorgestelde artikel aanvullen met een 13°, luidend als volgt :

« 13° het integrale verslag van de geraadpleegde arts(en) ».

ou avec lesquelles il a examiné la requête ou la déclaration de volonté du patient, et les dates ».

B) Compléter la disposition par les mots « ou examens ».

Justification

Le texte proposé prévoit que seules la qualité des personnes que le médecin a consultées et la date de ces consultations doivent être consignées dans le document d'enregistrement.

Aux termes des articles 3 et 4 de la proposition, le médecin peut se contenter de «consulter» un deuxième, voire un troisième médecin.

Or, les articles 3 et 4 prévoient que le médecin est tenu d'examiner la requête du patient avec l'équipe soignante, la personne de confiance et les proches du patient.

Afin de lever toute ambiguïté, l'ajout proposé s'avère donc indispensable.

N° 557 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Compléter l'alinéa 4 de l'article proposé par un 13° rédigé comme suit :

« 13° les actes du médecin et leur résultat, y compris le rapport intégral du ou des médecins consultés ».

Justification

L'article 5ter prévoit que seules la qualification du ou des médecins consultés et la date de ces consultations doivent être consignées dans le document d'enregistrement.

Afin de permettre à la commission d'évaluation de contrôler efficacement le respect des conditions, il convient aussi de consigner dans le document d'enregistrement les actes du médecin ainsi que le rapport intégral du ou des médecins consultés.

Il n'est pas suffisant de prévoir qu'«en cas de doute», la commission peut demander de consulter ces rapports ou le dossier médical.

Il est à peine possible, sur la base des documents d'enregistrement tels que proposés actuellement, de se faire quelque opinion à propos de la réalité du respect des conditions.

N° 558 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 557)

Art. 5ter

Compléter l'alinéa 4 de l'article proposé par un 13° rédigé comme suit :

« 13° le rapport intégral du ou des médecins consultés ».

Verantwoording

In elk geval dient het integrale verslag van de geraadpleegde artsen als bijlage bij het registratiedocument te worden gevoegd.

Nr. 559 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Het voorgestelde artikel aanvullen met een nieuw lid, luidend als volgt :

« Indien de arts euthanasie toepaste ingevolge een wilsverklaring, bevat het tweede deel bovendien de volgende gegevens :

1° of de wilsverklaring werd opgesteld ten overstaan van twee meerderjarige getuigen, van wie er minstens geen materieel belang heeft bij het overlijden van de patiënt;

2° of de wilsverklaring gedateerd en ondertekend werd door degene die de verklaring aflegde, door de getuigen en, in voorkomend geval, door de vertrouwensperso(n)en(en);

3° indien de patiënt fysiek niet in staat was om te tekenen, of de wilsverklaring gedateerd en ondertekend werd door degene die het verzoek opstelde, door de getuigen en, in voorkomend geval, door de vertrouwensperso(n)en(en), en een medisch getuigschrift werd bijgevoegd;

4° of de wilsverklaring minder dan vijf jaar voor het moment waarop de patiënt zijn wil niet meer kan uiten, werd opgesteld of bevestigd;

5° of de wilsverklaring werd aangepast of ingetrokken;

6° of en in welke mate de patiënt niet meer bij bewust zijn was;

7° of en in welke mate deze toestand volgens de stand van de wetenschap onomkeerbaar was. »

Verantwoording

Indien de evaluatiecommissie tot doelstelling heeft na te gaan of de voorwaarden werden nageleefd bij de uitvoering van een euthanasie, dient zij ook in het geval van een euthanasie ten gevolge van een wilsverklaring over alle elementen te beschikken die haar kunnen ondersteunen in de oordeelsvorming.

Deze gegevens dienen dan ook te worden opgenomen in het registratiedocument.

Justification

Il convient en tout cas que le rapport intégral des médecins consultés soit annexé au document d'enregistrement.

N° 559 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Compléter cet article par un alinéa nouveau, rédigé comme suit :

« Si le médecin a pratiqué l'euthanasie à la suite d'une déclaration de volonté, la deuxième partie comporte en outre les données suivantes :

1° si la déclaration a été rédigée en présence de deux témoins majeurs, dont un au moins n'a aucun intérêt matériel au décès du patient;

2° si la déclaration a été datée et signée par celui qui l'a faite, par les témoins et, le cas échéant, par la (les) personne(s) de confiance;

3° lorsque, physiquement, le patient n'était pas en état de signer, si la déclaration a été datée et signée par celui qui a rédigé la demande, par les témoins et, le cas échéant, par la (les) personne(s) de confiance, et si un certificat médical a été joint;

4° si la déclaration a été rédigée ou confirmée moins de cinq ans avant le moment où le patient ne peut plus exprimer sa volonté;

5° si la déclaration a été adaptée ou retirée;

6° si et dans quelle mesure le patient n'était plus conscient;

7° si et dans quelle mesure son état était irréversible selon l'état actuel de la science. »

Justification

Si la commission d'évaluation doit examiner si les conditions requises ont été respectées lors de l'exécution d'un acte d'euthanasie, elle doit aussi disposer, en cas d'euthanasie faisant suite à une déclaration de volonté, de tous les éléments qui puissent l'aider à se faire un jugement.

Ces données doivent dès lors être inscrites dans le document d'enregistrement.

Nr. 560 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Inhetvoorgesteldeartikeldeeersteparagraafdoen vervallen.

Verantwoording

Louter technische wijziging. Aangezien er geen andere paragrafen zijn opgenomen in artikel 5^{quater}, is de eerste paragraaf overbodig.

Nr. 561 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Inheteerstelidvanhetvoorgesteldeartikel,tussende woorden «onder de voorwaarden» en de woorden «bepaald in de artikelen» de woorden «en volgens de procedure» invoegen.

Verantwoording

De commissie dient niet enkel na te gaan of de voorwaarden bepaald in artikelen 3 en 4 werden nageleefd, maar evenzeer of de procedures vermeld in deze artikelen werden gevolgd.

Nr. 562 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Inheteerste lid van het voorgestelde artikel, de woorden «artikelen 3, 4 en 4bis» vervangen door de woorden «artikelen 3 en 4».

Verantwoording

Louter technische aanpassing, nu het wetsvoorstel geen artikel 4bis omvat.

Nr. 563 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Hetvoorgesteldeartikelaanvullenmetvolgendlid :

«De commissie kan enkel geldig beraadslagen en oordelen indien alle leden aanwezig zijn.»

N° 560 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Supprimer le § 1er de l'article proposé.

Justification

Il s'agit d'une modification purement technique. Comme l'article 5^{quater} ne contient aucun autre paragraphe, la mention «§ 1er» est superflue.

N° 561 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 1er de l'article proposé, insérer les mots «et la procédure» entre les mots «selon les conditions» et les mots «prévues par les articles».

Justification

La commission doit vérifier non seulement si les conditions prévues aux articles 3 et 4 ont été respectées, mais également si les procédures prévues par ces articles ont été suivies.

N° 562 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 1er de l'article proposé, remplacer les mots «articles 3, 4 et 4bis» par les mots «articles 3 et 4».

Justification

Il s'agit d'une modification purement technique, étant donné que la proposition de loi ne contient pas d'article 4bis.

N° 563 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Compléter l'article proposé par l'alinéa suivant :

«La commission ne peut délibérer et juger valable-ment que si tous ses membres sont présents.»

Verantwoording

Het is noodzakelijk dat de beslissingen van de commissie enkel kunnen worden genomen bij aanwezigheid van alle leden; dergelijke beslissingen mogen onder geen beding afhankelijk zijn van toevallige meerderheden.

Hugo VANDENBERGHE.
Mia DE SCHAMPHELAERE.

Nr. 564 VAN MEVROUW NYSSENS

(Subamendement op amendement nr. 481 van mevrouw Nyssens c.s.)

Art. 5bis

In de voorgestelde § 2, tweede lid, d), van dit artikel, de woorden «de Algemene Vereniging van Belgische verpleegkundigen» vervangen door de woorden «de representatieve beroepsverenigingen en -organisaties van verpleegkundigen».

Verantwoording

Deze correctere benaming stemt overeen met die welke gebruikt wordt voor de benoeming van de leden die de verpleegkundigen vertegenwoordigen in de Nationale Raad voor verpleegkunde (artikel 21*duodecies* van het koninklijk besluit nr. 78 op de geneeskunst).

Nr. 565 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

In dit voorgestelde artikel:**A. Het enige lid omzetten in § 1.****B. Een § 2 (nieuw) toevoegen, luidende:**

« § 2. De artikelen 3 en 4 van deze wet zijn niet van toepassing op de arts die het registratiedocument bedoeld in § 1 niet heeft ingevuld. »

Verantwoording

In tegenstelling tot de Nederlandse wet verbindt wetsvoorstel nr. 244/1 de verplichting van de arts om een euthanasieaangifte in te vullen niet aan de voorwaarden en procedures bepaald in de artikelen 3 en 4 van het voorstel.

Dat betekent dat een arts zich in een toestand kan bevinden waarin hij de voorwaarden en procedures van de artikelen 3 en 4

Justification

Il est indispensable que les décisions de la commission ne puissent être prises qu'en présence de tous les membres; des décisions de cet ordre ne peuvent en aucun cas dépendre de majorités fortuites.

N° 564 DE MME NYSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 481 de Mme Nyssens c.s.)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 2, d), de l'article 5bis proposé, remplacer les mots «l'Union générale des infirmiers de Belgique» par les mots «les associations et organisations professionnelles représentatives des praticiens de l'art infirmier».

Justification

Cette dénomination plus correcte correspond à celle utilisée pour la nomination des membres représentant les praticiens de l'art infirmier au Conseil national de l'art infirmier (article 21*duodecies* de l'arrêté royal n° 78 sur l'art de guérir).

Clotilde NYSSENS.

N° 565 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

Apporter à l'article 5 proposé les modifications suivantes:**A. Faire du texte actuel de l'article le § 1er.****B. Compléter l'article par un § 2, libellé comme suit:**

« § 2. Les articles 3 et 4 de la présente loi ne s'appliquent pas au médecin qui n'a pas rempli le document d'enregistrement visé au chapitre précédent. »

Justification

Contrairement à la loi hollandaise, la proposition de loi n° 244/1 ne lie pas l'obligation pour le médecin de remplir une déclaration d'euthanasie aux conditions et procédures prévues aux articles 3 et 4 de la proposition.

Cela signifie qu'un médecin peut se trouver dans les conditions d'avoir respecté les conditions et procédures des articles 3 et 4 et

heeft nageleefd en zich dus op de wettelijke machtiging beroept, zonder dat hij evenwel de verplichting tot aangifte van deze handeling aan de commissie is nagekomen. Een dergelijke situatie doet elke controle feitelijk zijn doel voorbijschieten en druist in tegen het oogmerk van de regeling, namelijk een grotere transparantie van de handelwijzen die in de praktijk toegepast worden.

Nr. 566 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

De voorgestelde § 3 van dit artikel aanvullen als volgt:

« Die kamers tellen evenveel artsen als juristen. »

Verantwoording

Aangezien het hier de controletaken van de commissie betreft, lijkt het logisch dat deze kamers evenveel artsen als juristen moeten tellen.

Nr. 567 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op amendement nr. 566 van mevrouw de T' Serclaes)

Art. 5bis

De voorgestelde § 3 van dit artikel aanvullen als volgt:

« Die kamers tellen drie leden, van wie één jurist, één arts en één ethicus is. »

Verantwoording

Wanneer het gaat om de controletaken van de commissie, kan men best voorzien in een samenstelling die overeenstemt met het Nederlandse wetsontwerp.

Nr. 568 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Het derdelid van het voorgestelde artikel 5ter vervangen als volgt:

« Dit eerste deel is vertrouwelijk. Alleen de met de controletaken belaste leden kunnen er kennis van nemen. Dit deel mag in geen geval dienen als basis voor de evaluatietask van de commissie. »

donc de bénéficiaire de l'autorisation de la loi sans toutefois avoir satisfait à l'obligation de déclarer cet acte à la commission. Cette situation rend tout contrôle inopérant dans les faits et va donc à l'encontre de l'objectif d'une meilleure transparence des pratiques sur le terrain.

N° 566 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Compléter le § 3 de l'article 5bis proposé par ce qui suit:

« Ces chambres comptent au moins un nombre égal de médecins et de juristes. »

Justification

S'agissant de la mission de contrôle de la commission, il paraît logique de prévoir l'obligation qu'y siègent des médecins et des juristes à part égale.

N° 567 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à l'amendement n° 566 de Mme de T' Serclaes)

Art. 5bis

Compléter le § 3 de l'article 5bis proposé par ce qui suit:

« Ces chambres comptent trois membres dont un juriste, un médecin et un éthicien. »

Justification

S'agissant de la mission de contrôle de la commission, il paraît utile de prévoir une composition équivalente à celle prévue par le projet de loi hollandais.

N° 568 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Remplacer l'alinéa 3 de l'article 5ter proposé par ce qui suit:

« Ce premier volet est confidentiel. Seuls peuvent en avoir connaissance les membres chargés de la mission de contrôle. Ce volet ne peut en aucun cas servir de base à la mission d'évaluation de la commission. »

Verantwoording

Zoals het Nederlandse systeem bepaalt, moet er een individuele toetsing zijn. Dit impliceert dat de leden die met de controle belast zijn, kennis kunnen nemen van de gegevens uit het eerste deel. Die leden zijn gebonden door het beroepsgeheim.

Nr. 569 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Het voorgestelde tweede lid van dit artikel vervangen als volgt :

«Dit document bestaat uit twee delen. Het eerste deel bevat de volgende gegevens : »

Verantwoording

Er hoeft geen verzegeld deel te zijn. De leden van de commissie belast met de controle moeten toegang hebben tot alle individuele gegevens maar zijn daarbij uiteraard gebonden door de regels van het beroepsgeheim. Zo is het momenteel ook in Nederland.

Nr. 570 VAN DE HEER GALAND C.S.

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

In het voorgestelde artikel de woorden «vier dagen» vervangen door de woorden «vier werkdagen».

Verantwoording

Rekening houdend met de talrijke gegevens en vermeldingen die de arts op het dubbel registratiedocument moet invullen, lijkt een termijn van vier werkdagen redelijker om dit document over te zenden.

Nr. 571 VAN MEVROUW VANLERBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het tweede lid, 5°, van het voorgestelde artikel, het woord «gemandateerden» vervangen door het

Justification

Comme le prévoit le système hollandais, le contrôle doit être individuel, ce qui implique la connaissance des données de la première partie par les membres chargés du contrôle. Ceux-ci sont astreints par les règles du secret professionnel.

N° 569 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Remplacer l'alinéa 2 del'article 5terproposéparce qui suit :

«Ce document est composé de deux parties. La première partie contient les données suivantes : »

Justification

Il n'y a pas lieu de prévoir de volet scellé, les membres de la commission chargés du contrôle doivent pouvoir avoir accès aux données individuelles tout en étant astreints aux règles du secret professionnel. C'est la situation existant aux Pays-Bas.

Nathalie de T' SERCLAES.

N° 570 DE M. GALAND ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

À l'article 5 proposé, remplacer les mots « quatre jours» par les mots « quatre jours ouvrables».

Justification

Compte tenu des nombreuses mentions et indications qui doivent figurer sur le double document d'enregistrement à remplir par le médecin, un délai de quatre jours ouvrables pour la communication de ce document paraît plus raisonnable.

Paul GALAND.
Jacinta DE ROECK.
Philippe MAHOUX.
Jan REMANS.
Myriam VANLERBERGHE.
Philippe MONFILS.

N° 571 DE MME VANLERBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 2,5°, del'article 5terproposé, remplacer les mots «un ou plusieurs mandataires» par les mots

woord «vertrouwenspersonen» en het woord «gemandateerde(n)» vervangen door het woord «vertrouwensperso(o)n(en)».

Verantwoording

De gebruikte terminologie in overeenstemming brengen met de artikelen 3 en 4.

Myriam VANLERBERGHE.
Jeannine LEDUC.
Jan REMANS.
Jacinta DE ROECK.
Philippe MONFILS.
Paul GALAND.
Philippe MAHOUX.

Nr. 572 VAN MEVROUW NYSSSENS

(Subamendement op amendement nr. 17 van mevrouw Vanlerberghe c.s.)

Art. 5

Dit voorgestelde artikel vervangen als volgt :

«Art. 5. — De arts die euthanasie toepast, zendt binnen 24 uur na het overlijden het volledig ingevulde registratiedocument bedoeld in artikel 5ter aan een erkende arts, gekozen uit de lijst van de artsen, gespecialiseerd in de gerechtelijke geneeskunde bij de hoven en rechtbanken. Deze erkende arts stelt een verklaring op met vermelding van de doodsoorzaak ten behoeve van de ambtenaar van de burgerlijke stand die de overlijdensakte moet opstellen. Hij stelt een beknopt verslag op ten behoeve van de procureur des Konings van de plaats waar de patiënt is overleden.»

Verantwoording

De door deze wet opgerichte evaluatiecommissie mag de gewone gerechtelijke procedure niet omzeilen door een «schifting» van de geregistreerde euthanasiegevallen. De geregistreerde euthanasiegevallen moeten ter kennis worden gebracht van de procureur des Konings die zijn vervolgingsrecht onverkort moet kunnen uitoefenen.

Het is niet praktisch en komt de efficiëntie van het gerecht ook niet ten goede om de registratiedocumenten systematisch aan de procureur des Konings te zenden. De wetsdokter kan hier een bufferrol spelen door een verslag op te stellen voor de procureur des Konings. Deze laatste beschikt dus over een eerste, professioneel advies over het geregistreerde euthanasiegeval en op basis daarvan kan hij beslissen om al dan niet een opsporingsonderzoek te starten.

« une ou plusieurs personnes de confiance » et les mots « les nom et prénoms du mandataire qui est intervenu » par les mots « les nom(s) et prénoms de la (des) personne(s) de confiance qui est (sont) intervenue(s) ».

Justification

Il s'agit de mettre la terminologie en concordance avec celle des articles 3 et 4.

N° 572 DE MME NYSSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 17 de Mme Vanlerberghe et consorts)

Art. 5

Remplacer l'article 5 proposé par ce qui suit :

«Art. 5. — Le médecin qui a pratiqué une euthanasie renvoie le document d'enregistrement dûment complété visé à l'article 5ter, dans les 24 heures du décès, à un médecin de référence, choisi dans la liste des médecins experts en médecine légale près les cours et tribunaux. Ce médecin de référence rédige un certificat mentionnant la cause du décès à l'attention de l'état civil chargé d'établir l'acte de décès. Il rédige un rapport succinct à l'attention du procureur du Roi du lieu du décès du patient.»

Justification

La Commission d'évaluation prévue par la loi ne peut court-circuiter la procédure judiciaire classique en procédant à un «tri» parmi les cas d'euthanasie enregistrés. Il faut que les cas d'euthanasie enregistrés soient portés à la connaissance du procureur du Roi qui conserve son droit de poursuite.

Il n'est pas opportun d'un point de vue pratique et d'un point de vue d'efficacité judiciaire que les documents d'enregistrement soient renvoyés systématiquement au procureur du Roi. Le médecin légiste peut jouer le rôle de tampon en rédigeant un rapport à l'attention du procureur du Roi. Le procureur du Roi disposera ainsi d'un premier avis éclairé sur le cas d'euthanasie enregistré et sur cette base peut décider d'ouvrir une information.

Clotilde NYSSSENS.

Nr. 573 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}**Het eerste lid van het voorgestelde artikel 5^{quater} vervangen als volgt :**

« De commissie controleert op basis van het in artikel 5ter bedoelde registratiedocument of de euthanasie is uitgevoerd volgens de voorwaarden en procedures bepaald in de artikelen 3 en 4 van deze wet.

Zij kan de arts vragen haar alle elementen uit het medisch dossier te bezorgen die nodig zijn om de daad van de arts juist te beoordelen. »

Verantwoording

Dit amendement strekt ertoe artikel 5^{quater} in overeenstemming te brengen met het op artikel 5ter ingediende amendement betreffende het opheffen van de anonimiteit van het eerste deel.

Nr. 574 VAN MEVROUW LEDUC C.S.

(Ter vervanging van hun vroeger ingediend amendement nr. 19)

Art. 7

Het eerste lid van dit artikel vervangen als volgt :

« De persoon wiens leven met toepassing van de voorwaarden gesteld in deze wet wordt beëindigd, wordt geacht een natuurlijke dood te zijn gestorven, wat de juridische gevolgen betreft van de ten minste twaalf maanden vóór het overlijden aangegane overeenkomsten, inzonderheid verzekeringsovereenkomsten. »

Verantwoording

Amendement nr. 19 van mevrouw Leduc c.s. wordt ingetrokken.

Jeanine LEDUC.
Myriam VANLERBERGHE.
Jacinta DE ROECK.
Philippe MONFILS.
Paul WILLE.
Philippe MAHOUX.

N° 573 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}**Remplacer l'alinéa 1er de l'article 5^{quater} proposé par ce qui suit :**

« La commission contrôle, sur la base du document d'enregistrement visé à l'article 5ter, si l'euthanasie a été pratiquée selon les conditions et procédures prévues aux articles 3 et 4 de la présente loi.

Elle peut demander au médecin de lui communiquer tous les éléments du dossier médical utiles à apprécier correctement son action. »

Justification

Mise en conformité de l'article 5^{quater} en fonction de l'amendement déposé à l'article 5ter relatif à la levée de l'anonymat du premier volet.

Nathalie de T' SERCLAES.

N° 574 DE MME LEDUC ET CONSORTS

(En remplacement de l'amendement n° 19 déposé précédemment)

Art. 7

Remplacer l'alinéa 1er de cet article par le texte suivant :

« La personne dont la vie a été interrompue dans le respect des conditions imposées par la présente loi, est réputée être décédée de mort naturelle pour les conséquences juridiques des engagements qu'elle a pris au moins douze mois avant sa mort, en particulier les contrats d'assurance. »

Justification

L'amendement n° 19 de Mme Leduc et consorts est retiré.

Nr. 575 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

Het 5° van het voorgestelde tweede lid van dit artikel vervangen als volgt :

« 5° het schriftelijk verzoek als bedoeld in artikel 3, § 4, of de wilsverklaring als bedoeld in artikel 4, § 1, evenals de naam van de vertrouwenspersoon of vertrouwenspersonen die hier eventueel in worden aangewezen. »

Verantwoording

Dit amendement houdt rekening met de wijzigingen die zijn aangebracht in de artikelen 3 en 4.

Nr. 576 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het voorgestelde vierde lid, 4°, van dit artikel, de woorden «de aanhoudende en ondraaglijke pijn of nood» vervangen door de woorden «het aanhoudend en ondraaglijk fysiek of psychisch lijden».

Verantwoording

Samenhang met de aangenomen tekst van artikel 3 en artikel 4 van het wetsvoorstel.

Nr. 577 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het voorgestelde vierde lid van dit artikel, het 7° vervangen als volgt :

« 7° of het een geval betreft bedoeld in § 1 of § 2 van artikel 3, dan wel in § 2 van artikel 4. »

Verantwoording

Samenhang met de aangenomen tekst van artikel 3 en artikel 4 van het wetsvoorstel.

N° 575 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

Remplacer le 5° de l'alinéa 2 de l'article 5ter proposé par ce qui suit :

« 5° la demande écrite telle que prévue à l'article 3, § 4, ou la déclaration anticipée telle que visée à l'article 4, § 1er, ainsi que le nom de la ou des personnes de confiance éventuellement désignées dans celle-ci. »

Justification

Prend en compte les modifications intervenues aux articles 3 et 4.

N° 576 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4, 4°, de l'article proposé, remplacer les mots «détresse ou de la souffrance» par les mots «souffrances physique ou psychique».

Justification

Cohérence avec le texte adopté aux articles 3 et 4 de la proposition de loi.

N° 577 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4 de l'article 5ter proposé, remplacer le 7° par ce qui suit :

« 7° si l'on se trouve ans les conditions du § 1er ou du § 2 de l'article 3, ou du § 2 de l'article 4. »

Justification

Cohérence avec les textes adoptés aux articles 3 et 4 de la proposition de loi.

Nathalie de T' SERCLAES.

Nr. 578 VAN DE HEER REMANS C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}**Het voorgestelde artikel aanvullen als volgt :**

«Als bij het opheffen van de anonimiteit blijkt dat er feiten of omstandigheden bestaan waardoor de onafhankelijkheid of de onpartijdigheid van het oordeel van een lid van de commissie in het gedrang komt, zal dit lid zich verschonen of kunnen gewraakt worden bij de behandeling van deze zaak in de commissie.»

Nr. 579 VAN DE HEER REMANS C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5ter

In het vierdelid, 6°, van het voorgestelde artikel, de woorden «uitdrukkelijk, vrijwillig, ondubbelzinnig, weloverwogen, herhaald en duurzaam» vervangen door de woorden «vrijwillig, overwogen, herhaald».

Verantwoording

Aanpassing tekst in functie nieuwe tekst artikel 3.

Jan REMANS.
Jeannine LEDUC.
Myriam VANLERBERGHE.
Philippe MAHOUX.
Philippe MONFILS.
Jacinta DE ROECK.

Nr. 580 VAN DE HEER REMANS C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

Paragraaf 2 van het voorgestelde artikel aanvullen als volgt :

«Leden en plaatsvervangende leden onthouden zich van het geven van een oordeel over het voorstellen van een arts om levensbeëindiging op verzoek toe te passen.»

Verantwoording

Voorafgaande inmenging is nu ook niet toegelaten voor een lid van andere commissies, raden, rechtbanken, ... Er zou een conflict van belangen kunnen ontstaan.

Jan REMANS.
Jeannine LEDUC.
Myriam VANLERBERGHE.
Jacinta DE ROECK.

N° 578 DE M. REMANS ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}**Compléter l'article proposé comme suit :**

«Lorsque la levée de l'anonymat fait apparaître des faits ou des circonstances susceptibles d'affecter l'indépendance ou l'impartialité du jugement d'un membre de la commission, ce membre se fera excuser ou pourra être récusé pour l'examen de cette affaire par la commission.»

N° 579 DE M. REMANS ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5ter

À l'alinéa 4, 6°, de l'article proposé, remplacer les mots «expresse, volontaire, non équivoque, mûrement réfléchie, répétée et persistante» par les mots «volontaire, réfléchie et répétée».

Justification

Adaptation du texte en fonction du nouvel article 3.

N° 580 DE M. REMANS ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis**Compléter le § 2 de l'article proposé, comme suit :**

«Les membres effectifs et les membres suppléants s'abstiennent d'émettre une appréciation sur l'intention d'un médecin de pratiquer une interruption de la vie sur demande.»

Justification

Pareille immixtion n'est pas non plus autorisée de la part des membres d'autres commissions, conseils, tribunaux, ... On risquerait sinon de voir naître un conflit d'intérêts.

Nr. 581 VAN DE HEER MAHOUX C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In de Franse tekst van het voorgestelde laatste lid van dit artikel het woord «renvoyer» vervangen door het woord «envoyer».

Verantwoording

De Franse term «renvoyer» wekt de indruk dat men het document terugzendt aan de procureur des Konings.

Nr. 582 VAN MEVROUW NYSSENS

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Het is belangrijk dat de commissie haar rol van evaluatiecommissie blijft spelen. De controletaak die haar in artikel 5^{quater} wordt opgedragen is evenwel dubbelzinnig. Men kent de commissie een taak toe die in principe een taak is van het openbaar ministerie.

Zij oefent immers controle uit op de toepassing van de wet, maar stelt noch een advies, noch een verslag op met vaststellingen. Zij kan evenwel besluiten dat de voorwaarden waarin de artikelen 3 en 4 van de wet voorzien, wel degelijk werden nageleefd. Meent zij dat de voorwaarden niet werden nageleefd, dan kan zij het dossier naar de procureur des Konings sturen. Deze procedure komt dus eigenlijk neer op het «sorteren» van dossiers door een commissie die buiten de rechterlijke macht is geïnstalleerd. Indien men een commissie instelt die belast is met de controle op de toepassing van de wet, lijkt het normaal dat zij haar vaststellingen meedeelt aan de procureur des Konings. In het huidige artikel 5^{quater} is geen spoor te bekennen van die band, noch van het statuut van de commissie.

Nr. 583 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 565 van mevrouw de T' Serclaes)

Art. 5

In de voorgestelde § 2, van dit artikel de woorden «de artikelen 3 en 4» vervangen door de woorden «artikel 3, § 1, en artikel 4, § 2,».

N° 581 DE M. MAHOUX ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Au dernier alinéa de l'article 5^{quater} proposé, remplacer le mot «renvoyer» par le mot «envoyer».

Justification

Le terme «renvoyer» pouvait laisser croire qu'il s'agit d'un retour vers le procureur du Roi.

Philippe MAHOUX.
Jacinta DE ROECK.
Jeannine LEDUC.
Philippe MONFILS.
Myriam VANLERBERGHE.

N° 582 DE MME NYSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Supprimer cet article.

Justification

Il est essentiel que la Commission conserve son rôle de commission d'évaluation. Par contre, le rôle de contrôle que lui assigne l'article 5^{quater} est ambigu. On confie à la Commission un rôle, en principe, dévolu au ministère public.

En effet, elle contrôle l'application de la loi mais ne rédige ni avis ni procès-verbal reprenant ses constatations. Elle peut cependant décider que les conditions prévues par les articles 3 et 4 de la loi ont bien été respectées. Si elle estime que les conditions n'ont pas été respectées, elle peut renvoyer le dossier au procureur du Roi. Cette procédure aboutit effectivement à un «tri» des dossiers par une commission installée en dehors du pouvoir judiciaire. Si on crée une commission chargée de contrôler l'application de la loi, il paraît normal qu'elle fasse part de ses constatations au procureur du Roi. Ce lien n'est pas traduit dans l'article 5^{quater} actuel, pas plus que le statut de la Commission.

Clotilde NYSSENS.

N° 583 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 565 de Mme de T' Serclaes)

Art. 5

Au point B, remplacer les mots «les articles 3 et 4» par les mots «l'article 3, § 1er, et l'article 4, § 2».

Nathalie de T' SERCLAES.

Nr. 584 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Aan het voorgestelde artikel de volgende wijzigingen toebrengen:

A) In het derde lid, voor de woorden «met een», de woorden «Onverminderd artikel 28ter, § 1, van het Wetboek van strafvordering, kan zij» invoegen.

B) In het derde lid, de woorden «kan zij» doen vervallen.

Verantwoording

A) Artikel 28ter van het Wetboek van strafvordering bepaalt dat de procureur des Konings een vervolgingsplicht heeft. De voorgestelde regeling waarbij aan het parket het dossier enkel wordt overgemaakt, zo de commissie van oordeel is dat de voorwaarden en procedures niet werden nageleefd, kan hier geen afbreuk aan doen.

B) Technische aanpassing ingevolge 1).

Nr. 585 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op amendement nr. 584)

Art. 5^{quater}

In het derde lid van het voorgestelde artikel, tussen de woorden «niet zijn nageleefd en» en de woorden «het dossier verzenden», de woorden «en dient zij in dat geval» invoegen.

Verantwoording

Dit amendement is van strikt subsidiaire orde.

Indien men van oordeel blijft dat enkel een oordeel dat vaststelt dat de voorwaarden en procedures niet zijn nageleefd dient te worden overgezonden aan het parket, is de voorgestelde libellering in elk geval onduidelijk en dubbelzinnig.

De voorgestelde tekst laat de mogelijkheid open dat voor overzending van het dossier aan het parket opnieuw een twee derde meerderheid nodig is; bovendien wijst het «kan» niet op een verplichting terzake.

Dit dient te worden gepreciseerd in de tekst.

N° 584 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'article 5^{quater}, § 1er, alinéa 3, remplacer les mots «Par décision motivée, prise à la majorité des deux tiers, la commission peut juger que» par les mots «Sans préjudice de l'article 28ter, § 1er, du Code d'instruction criminelle, la commission peut, par décision motivée prise à la majorité des deux tiers, juger que».

Justification

Selon l'article 28ter du Code d'instruction criminelle, le procureur du Roi a l'obligation de poursuivre. Le régime proposé, qui prévoit que la commission ne transmet le dossier au parquet que si elle estime que les conditions à remplir et les procédures à suivre n'ont pas été respectées, ne peut porter atteinte à cette obligation.

N° 585 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à l'amendement n° 584)

Art. 5^{quater}

À l'article proposé, § 1er, alinéa 3, remplacer les mots «et renvoyer le dossier» par les mots «auquel cas elle doit renvoyer le dossier».

Justification

Cet amendement est d'ordre strictement subsidiaire.

Si l'on estime que seul un jugement constatant le non-respect des conditions prévues et des procédures à suivre doit être transmis au parquet, alors le texte proposé le traduit de manière plutôt vague et ambiguë.

Le texte proposé laisse subsister la possibilité qu'il faille à nouveau une majorité des deux tiers pour que le dossier puisse être transmis au parquet; de plus, l'utilisation de la forme verbale «peut» ne permet pas d'inférer qu'il y a une obligation en l'espèce.

Il convient de préciser le texte sur ce point.

Nr. 586 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Aan het voorgestelde artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. In het derde lid, de woorden «en het dossier overzenden aan de procureur des Konings van de plaats van het overlijden van de patiënt» **doen vervallen.**

B. Tussen het derde en het vierde lid, een nieuw lid invoegen, luidend als volgt :

«Ongeacht het oordeel van de commissie, wordt dit oordeel en het dossier steeds overgemaakt aan de procureur des Konings van de plaats van het overlijden van de patiënt.»

Verantwoording

Het is onaanvaardbaar dat het oordeel van de commissie enkel wordt overgemaakt aan het parket ingeval dit oordeel vaststelt dat de voorwaarden en procedures van artikelen 3 en 4 niet werden nageleefd.

Nr. 587 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het derde lid van het voorgestelde artikel, de woorden «bij gemotiveerde beslissing» **doen vervallen.**

Verantwoording

De vereiste van een gemotiveerde beslissing betekent een bijkomende beperking op de mogelijkheid van doorverwijzing van het dossier naar het parket.

In het geval van de minste twijfel over de naleving van de voorwaarden en procedures, dient dan ook bij gewone beslissing hierover te kunnen worden geoordeeld.

Immers is, steeds volgens de indieners van dit amendement, het oordeel van de commissie enkel een advies dat steeds (zowel bij positief als negatief oordeel) aan het parket dient te worden overgemaakt.

N° 586 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Apporter à l'article proposé, les modifications suivantes :

A. À l'alinéa 3, supprimer les mots «et renvoyer le dossier au procureur du Roi du lieu du décès du patient».

B. Entre les alinéas 3 et 4, insérer un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

«Quel que soit son jugement, la commission le transmet toujours, avec le dossier, au procureur du Roi du lieu du décès du patient.»

Justification

Il est inadmissible que la commission ne transmette son jugement au parquet que lorsqu'elle y constate que les conditions et les procédures prévues aux articles 3 et 4 n'ont pas été respectées.

N° 587 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 3 de l'article proposé, remplacer les mots «Par décision motivée, prise à la majorité des deux tiers, la commission peut juger que» **par les mots** «*La commission peut juger, à la majorité des deux tiers, que*».

Justification

Exiger une décision motivée revient à restreindre encore davantage la possibilité de renvoyer le dossier au parquet.

Si l'on a le moindre doute à propos du respect des conditions et des procédures prévues, il doit être possible de statuer par une simple décision.

Selon les auteurs du présent amendement, le jugement de la commission est un simple avis (positif ou négatif) à transmettre en tout cas au parquet.

Nr. 588 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Het voorgestelde artikel aanvullen met een nieuw lid, luidend als volgt :

« *De arts die de euthanasie uitvoerde, wordt schriftelijk op de hoogte gebracht van het oordeel van de commissie.* »

Verantwoording

Het is van belang dat de arts die de euthanasie heeft uitgevoerd, op de hoogte wordt gebracht van het oordeel van de commissie.

Nr. 589 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Het voorgestelde artikel aanvullen met een nieuw lid, luidend als volgt :

« *Het oordeel van de commissie strekt de procureur des Konings enkel tot advies.* »

Verantwoording

Volgens de visie van de indieners van dit amendement dient het oordeel van de commissie steeds te worden overgemaakt aan de procureur des Konings, zij het een positief of negatief oordeel betreft nopens de naleving van de voorwaarden en de procedures beschreven in artikelen 3 en 4 van het wetsvoorstel (zie de amendement nr. 507 in deze zin).

In elk geval heeft dit oordeel voor de procureur des Konings enkel de waarde van een advies; een positief oordeel kan de procureur er derhalve niet van weerhouden om tot vervolging over te gaan, conform de bepalingen van artikel 151 van het Gerechtelijk Wetboek.

Nr. 590 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het derdelid van het voorgestelde artikel, tussen de woorden «de voorwaarden» en de woorden «bepaald in de artikelen» de woorden «en de procedures» invoegen.

Verantwoording

De commissie dient zich niet enkel uit te spreken over de naleving van de voorwaarden bedoeld in artikel 3 en 4, maar eveneens

N° 588 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Compléter l'article proposé par un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« *Le médecin qui a pratiqué l'euthanasie est informé par écrit du jugement de la commission.* »

Justification

Il importe que le médecin qui a pratiqué l'euthanasie soit informé du jugement de la commission.

N° 589 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Compléter l'article proposé par un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« *Le jugement de la commission n'a que valeur d'avis au procureur du Roi.* »

Justification

Les auteurs du présent amendement estiment que le jugement (positif ou négatif) de la commission en ce qui concerne le respect des conditions et des procédures prévues aux articles 3 et 4 de la proposition de loi doit toujours être communiqué au procureur du Roi (voir l'amendement n° 507 en ce sens).

En tout cas, ce jugement n'a que valeur d'avis au procureur du Roi; un avis positif ne saurait empêcher celui-ci d'exercer des poursuites, conformément à l'article 151 du Code judiciaire.

N° 590 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 3 de l'article proposé, insérer, entre les mots «les conditions» et les mots «prévues par les articles», les mots «et les procédures».

Justification

La commission doit se prononcer non seulement sur le respect des conditions prévues aux articles 3 et 4, mais aussi sur le respect

over het naleven van de procedurele zorgvuldigheidsvereisten opgenomen in deze artikels.

Nr. 591 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het derde lid van het voorgestelde artikel, de woorden « tweederde meerderheid » vervangen door de woorden « gewone meerderheid ».

Verantwoording

Er is geen enkele objectieve verantwoording die de noodzaak van een tweederde meerderheid verrechtvaardigt om vast te stellen dat de voorwaarden of procedures bepaald in artikel 3 en 4 niet zijn nageleefd.

Deze bepaling voorziet bovendien in een onaanvaardbare drempel om, volgens de filosofie van het wetsvoorstel, het dossier over te maken aan het parket, en maakt blokkeringsminderheden mogelijk.

De stelling dat een dergelijke beslissing niet mag afhangen van één persoon (in de hypothese van een gewone meerderheid), zoals door de indieners van het voorstel gesteld werd tijdens de algemene bespreking van artikel 5^{quater}, is onaanvaardbaar. Indien maar de minste twijfel bestaat over het niet naleven van de voorwaarden en procedures voorzien in artikel 3 en 4 van het wetsvoorstel, dient het dossier te worden overgezonden aan de procureur des Konings.

Nr. 592 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het tweede lid van het voorgestelde artikel, tussen de woorden « twee maanden » en het woord « uit » de woorden « na ontvangst van het registratiedocument » invoegen.

Verantwoording

De voorgestelde bepaling stelt dat de commissie zich binnen twee maanden uitspreekt. Evenwel wordt geen aanvangsdatum voor deze termijn bepaald.

Nr. 593 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het eerste lid van het voorgestelde artikel, tussen de eerste en de tweede zin, volgende bepaling invoegen :

« Indien de commissie vaststelt dat het registratiedocument onvolledig is ingevuld of buiten de in arti-

des conditions procédurales de prudence mentionnés à ces articles.

N° 591 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 3 de l'article proposé, remplacer les mots « majorité des deux tiers » par les mots « majorité simple ».

Justification

Rien ne justifie objectivement la nécessité d'une majorité des deux tiers pour constater que les conditions ou les procédures prévues aux articles 3 et 4 n'ont pas été respectées.

En outre, cette disposition prévoit un seuil inacceptable pour, conformément à la philosophie de la proposition de loi, transmettre le dossier au parquet et elle rend possibles des minorités de blocage.

La thèse qui a été défendue par les auteurs de la proposition lors de la discussion générale de l'article 5^{quater} et selon laquelle une telle décision ne peut pas dépendre d'une seule personne (dans l'hypothèse d'une majorité ordinaire), est inadmissible. S'il existe le moindre doute quant au non-respect des conditions et procédures prévues aux articles 3 et 4 de la proposition de loi, le dossier doit être transmis au procureur du Roi.

N° 592 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 2 de l'article proposé, insérer, après les mots « deux mois, les mots « de la réception du document d'enregistrement ».

Justification

La disposition proposée prévoit que la commission se prononce dans un délai de deux mois. Elle ne fixe toutefois pas la date à laquelle ce délai prend cours.

N° 593 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 1er de l'article proposé, entre la première et la deuxième phrase, insérer la disposition suivante :

« Si la commission constate que le document d'enregistrement n'a pas été dûment complété ou

kel 5 voorziene termijn werd overgemaakt, maakt zij het registratiedocument onverwijld over aan de procureur des Konings van de plaats van overlijden van de patiënt. »

Verantwoording

Er is geen enkele sanctie voorzien ingeval het registratiedocument onvoldoende is ingevuld of indien dit registratiedocument niet binnen de in artikel 5 voorziene termijn van vier dagen door de arts die euthanasie heeft toegepast werd overgemaakt.

Gezien dit registratiedocument het enige document is waarop de commissie zich in eerste instantie kan baseren, en de mogelijke implicaties van het oordeel van de commissie over het registratiedocument dient de meest strikte sanctie te worden opgelegd, en dient het document rechtstreeks te worden overgezonden aan de procureur des Konings.

De hypothese van de «twijfel», waarbij de commissie kan besluiten om de anonimiteit op te heffen is immers geenszins een gepaste sanctie terzake, en beoogt enkel de situatie waarin het registratiedocument, zoals het — volledig ingevuld — werd voorgelegd aan de commissie, toch vragen doet rijzen met betrekking tot de concrete naleving van de voorwaarden en de procedures.

Nr. 594 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het eerste lid van het voorgestelde artikel, tussen de derde en de vierde zin, volgende bepaling invoegen :

«In geval van staking van stemmen, is de stem van de voorzitter doorslaggevend. »

Verantwoording

De voorgestelde regeling bepaalt niets in geval van staking van stemmen. Dit zou aldus impliceren dat men nooit de anonimiteit kan opheffen in geval van twijfel.

Om deze reden dient bepaald te worden dat de stem van de voorzitter van de commissie doorslaggevend is (zie tevens amendement nr. 528, waarbij voorzien wordt in een voorzitter van de commissie in plaats van twee voorzitters).

Nr. 595 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het eerste lid van het voorgestelde artikel, tussen de woorden «de behandelende arts» en de woorden «elk element» de woorden «en de arts die de euthanasie heeft toegepast» invoegen.

qu'il a été transmis après l'expiration du délai fixé à l'article 5, elle le transmet immédiatement au procureur du Roi du lieu du décès du patient. »

Justification

Aucune sanction n'est prévue pour le cas où le document d'enregistrement n'aurait pas été dûment complété et pour le cas où le médecin qui a pratiqué l'euthanasie ne l'aurait pas transmis dans le délai de quatre jours prévu à l'article 5.

Comme ce document d'enregistrement est le seul document sur lequel la commission peut se baser dans un premier temps et que l'on sait quelles répercussions le jugement de la commission à propos du document d'enregistrement peut avoir, il y a lieu d'infliger la sanction la plus sévère et de transmettre immédiatement le document au procureur du Roi.

La levée de l'anonymat à laquelle la commission peut procéder en cas de doute, notamment lorsque le document d'enregistrement dûment complété et présenté à la commission soulève des questions en ce qui concerne le respect concret des conditions et des procédures prévues, n'est en effet absolument pas une sanction adaptée.

N° 594 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa 1er de l'article proposé, insérer, entre la troisième et la quatrième phrase, la disposition suivante :

«En cas de parité des voix, la voix du président est prépondérante. »

Justification

Les règles proposées ne prévoient rien en cas de parité des voix, si bien que l'on ne pourra jamais lever l'anonymat en cas de doute.

C'est pourquoi le présent amendement prévoit que la voix du président de la commission est prépondérante (voir également l'amendement n° 528, qui prévoit un seul président de commission au lieu de deux).

N° 595 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À l'alinéa premier de l'article proposé, insérer, entre les mots «au médecin traitant» et les mots «de lui communiquer», les mots «et au médecin qui a pratiqué l'euthanasie».

Verantwoording

De behandelende arts is niet noodzakelijk de arts die de euthanasie heeft toegepast. Ook aan de arts die euthanasie heeft toegepast moet de commissie aldus elk element kunnen opvragen uit het medisch dossier dat betrekking heeft op de euthanasie.

Nr. 596 VAN DE HEER **VANDENBERGHE C.S.**

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op amendement nr. 595)

Art. 5^{quater}

In het eerste lid van het voorgestelde artikel, laatste zin, de woorden «de behandelende arts» vervangen door de woorden «de arts die de euthanasie heeft toegepast».

Verantwoording

Zo men oordeelt dat men enkel aan de arts die euthanasie heeft uitgevoerd, elementen uit het medisch dossier kan opvragen met betrekking tot de euthanasie, dient dit aldus in het wetsvoorstel te worden voorzien.

Nr. 597 VAN DE HEER **VANDENBERGHE C.S.**

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

In het eerste lid, eerste zin, van het voorgestelde artikel, de woorden «de behandelende arts» vervangen door de woorden «de arts die euthanasie heeft toegepast».

Verantwoording

Overeenkomstig artikel 5, is het «de arts die euthanasie toe- past» die het registratiedocument dient over te maken aan de commissie.

De commissie dient dan ook het registratiedocument van deze arts te onderzoeken, nu de behandelende arts (die immers niet steeds de arts is die de euthanasie heeft toegepast) in voorkomend geval niet gehouden was om dergelijk registratiedocument over te maken, en de onderzoeksplicht van de commissie aldus zonder voorwerp zou worden.

Nr. 598 VAN DE HEER **VANDENBERGHE C.S.**

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5^{quater}

Het eerste lid van het voorgestelde artikel aanvullen als volgt:

«Zij kan tevens de arts die de euthanasie heeft toegepast, alsmede de door deze arts geraadpleegde personen horen.»

Justification

Le médecin traitant n'est pas nécessairement celui qui a pratiqué l'euthanasie. Il faut donc que la commission puisse demander aussi au médecin qui a pratiqué l'euthanasie tous les éléments du dossier médical relatifs à l'euthanasie.

N° 596 DE M. **VANDENBERGHE ET CONSORTS**

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à l'amendement n° 595)

Art. 5^{quater}

À la dernière phrase de l'alinéa 1er de l'article proposé, remplacer les mots «médecin traitant» par les mots «médecin qui a pratiqué l'euthanasie».

Justification

Si l'on estime ne pouvoir demander les éléments du dossier médical relatifs à l'euthanasie qu'au médecin qui l'a pratiquée, il faut le préciser dans la proposition de loi.

N° 597 DE M. **VANDENBERGHE ET CONSORTS**

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

À la première phrase de l'alinéa 1er de l'article proposé, remplacer le mot «médecin» par les mots «médecin qui a pratiqué l'euthanasie».

Justification

Conformément à l'article 5, c'est le «médecin qui a pratiqué l'euthanasie» qui doit transmettre le document d'enregistrement à la commission.

Par conséquent, la commission doit examiner le document d'enregistrement de ce médecin, étant donné qu'il se peut que le médecin traitant (ce n'est pas toujours le médecin qui a pratiqué l'euthanasie) n'était pas tenu de transmettre un document d'enregistrement, si bien que l'obligation d'examen de la commission était sans objet.

N° 598 DE M. **VANDENBERGHE ET CONSORTS**

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5^{quater}

Compléter l'alinéa 1er de l'article proposé par la phrase suivante:

«Elle peut également entendre le médecin qui a pratiqué l'euthanasie, ainsi que les personnes que ce médecin a consultées.»

Verantwoording

Om de commissie op doelmatige wijze in staat te stellen haar controletaak te verrichten, dient zij over de mogelijkheid te beschikken om zowel de arts die de euthanasie heeft toegepast, als de door deze arts geraadpleegde personen te horen.

Hugo VANDENBERGHE.
Mia DE SCHAMPHELAERE.
Ingrid van KESSEL.

Nr. 599 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De - Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het voorgestelde derdelid van § 2 van dit artikel de woorden « De leden van de commissie » vervangen door de woorden « De leden van de evenveel vrouwen als mannen tellende commissie ».

Verantwoording

Naast de taalpariteit moet gezorgd worden voor de pariteit tussen mannen en vrouwen, in het verlengde van de ontwikkelingen die in onze rechtsorde aan de gang zijn.

Nr. 600 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De - Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het voorgestelde derdelid van § 2 van dit artikel de woorden « — waarbij elke taalgroep minstens drie kandidaten van elk geslacht telt — » doen vervallen.

Verantwoording

Indien het voorstel om de pariteit man/vrouw voor de samenstelling van de commissie in te voeren, bij amendement wordt aangenomen, vervalt noodzakelijkerwijs de verplichting vervat in amendement nr. 18, dat elke taalgroep drie kandidaten van elk geslacht telt.

Nr. 601 VAN MEVROUW NYSSENS

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiar amendement op amendement nr. 495 van mevrouw Nyssens)

Art. 5septies-1 (nieuw)

Het voorgestelde artikel 5septies-1 (nieuw) vervangen als volgt:

« Art. 5septies-1. — De arts die nagelaten heeft het in artikel 5ter bedoelde registratiedocument aan de

Justification

Pour permettre à la commission d'exercer efficacement sa mission de contrôle, il faut lui donner la possibilité d'entendre, et le médecin qui a pratiqué l'euthanasie et les personnes que ce médecin a consultées.

N° 599 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article 5bis proposé, ajouter dans la première phrase, après les mots « Les membres de la commission » les mots « qui compte un nombre égal de femmes et d'hommes ».

Justification

À côté de la parité linguistique, la parité entre hommes et femmes s'impose dans le droit fil de l'évolution de notre ordre juridique en la matière.

N° 600 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article 5bis proposé, supprimer les mots « — chaque groupe linguistique comptant au moins trois candidats de chaque sexe — ».

Justification

Si l'amendement proposant la parité hommes/femmes dans la composition de la commission était retenu, il s'impose de supprimer l'obligation retenue dans l'amendement n° 18 de trois candidats de chaque sexe dans chaque groupe linguistique.

Nathalie de T' SERCLAES.

N° 601 DE MME NYSSENS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à l'amendement n° 495 de Mme Nyssens)

Art. 5septies-1 (nouveau)

Remplacer l'article 5septies-1 (nouveau) proposé par ce qui suit:

« Art. 5septies-1. — Le médecin qui a omis de transmettre à la Commission le document d'enregis-

commissie te bezorgen, wordt tot het bewijs van het tegendeel vermoed niet in overeenstemming met deze wet te hebben gehandeld. »

Verantwoording

De artsen moeten ertoe aangezet worden het registratiedocument in te vullen en het aan de evaluatiecommissie over te zenden. Het is logisch hun *a priori* het «genot» van de wet te ontnemen indien ze niet voldaan hebben aan een aantal zeer belangrijke voorschriften van deze wet.

Nr. 602 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In het derdelid van § 2 van het voorgestelde artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. De woorden «bij een koninklijk besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad» **doen vervallen.**

B. Tussen het woord «benoemd» **en de woorden** «uit een dubbele lijst», **de woorden** «door de Senaat met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen» **invoegen.**

C. De woorden «voorgedragen door de Senaat» **doen vervallen.**

Verantwoording

De leden van de commissie dienen te worden aangeduid en niet enkel te worden voorgedragen door de Senaat.

Nr. 603 VAN DE HEER VANDENBERGHE C.S.

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s. — Subsidiair amendement op hun amendement nr. 602)

Art. 5bis

In het derdelid van § 2 van het voorgestelde artikel, tussen de woorden «voorgedragen door de Senaat» **en de woorden** «voor een termijn van vier jaar», **de woorden** «met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen» **invoegen.**

tremement visé à l'article 5ter est présumé jusqu'à preuve du contraire ne pas avoir agi en conformité avec la présente loi. »

Justification

Les médecins doivent être incités à compléter le document d'enregistrement et à le renvoyer à la Commission d'évaluation. Il semble logique de leur retirer *a priori* le «bénéfice» de la loi s'ils n'ont pas satisfait à certaines obligations essentielles prescrites par cette loi.

Clotilde NYSSENS.

N° 602 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, remplacer les mots «par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres, sur une liste double présentée par le Sénat» **par les mots** «sur une liste double par le Sénat à la majorité des deux tiers des suffrages exprimés».

Justification

Les membres de la commission doivent être non seulement présentés par le Sénat, mais aussi nommés par celui-ci.

N° 603 DE M. VANDENBERGHE ET CONSORTS

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts — Amendement subsidiaire à leur amendement n° 602)

Art. 5bis

Au § 2, alinéa 3, de l'article proposé, entre les mots «présentée par le Sénat» **et les mots** «pour un terme renouvelable de quatre ans», **insérer les mots** «à la majorité des deux tiers des suffrages exprimés».

Verantwoording

Zo men oordeelt dat een aanduiding van de commissieleden door de Senaat niet wenselijk is, dient minstens voorzien te worden dat de voordracht van deze leden gebeurt met een tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

Hugo VANDENBERGHE.
Mia DE SCHAMPHELAERE.
Ingrid van KESSEL.

Nr. 604 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

(Subamendement op amendement nr. 18 van mevrouw De Roeck c.s.)

Art. 5bis

In de voorgestelde § 3 van dit artikel het woord «controletaken» vervangen door het woord «controletaak».

Verantwoording

De controletaak bedoeld in artikel 5^{quater} bestaat niet uit meerdere delen. Men moet dan ook spreken over «controletaak» in het enkelvoud.

Justification

Si l'on estime qu'il n'est pas souhaitable que les membres de la commission soient désignés par le Sénat, il convient à tout le moins de prévoir que la présentation de ces membres se fait à la majorité des deux tiers des suffrages exprimés.

N° 604 DE MME de T' SERCLAES

(Sous-amendement à l'amendement n° 18 de Mme De Roeck et consorts)

Art. 5bis

Au § 3 de l'article 5bis proposé, remplacer les mots «ses missions» par les mots «sa mission».

Justification

La mission de contrôle telle que visée à l'article 5^{quater} ne comporte pas plusieurs volets. Il s'agit dès lors de parler de «mission» au singulier.

Nathalie de T' SERCLAES.